

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Julia Mård

HENKILÖASIAKKAIDEN
SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN

Liiketalous
2018

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Julia Mård
Opinnäytetyön nimi	Henkilöasiakkaiden säästäminen ja sijoittaminen
Vuosi	2018
Kieli	suomi
Sivumäärä	59 + 1 liite
Ohjaaja	Jukka Paldanius

Tässä opinnäytetyössä tutkitan henkilöasiakkaiden säästämis- ja sijoittamiskäyttäytymistä. Tutkimus on tehty yhteistyössä X pankin kanssa. Tutkimusongelmana on selvittää, millaisia säästäjiä asiakkaat ovat ja kartoittaa heidän tietojaan, taitojaan sekä tottumuksiaan.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käydään läpi yleisiä seikkoja, joilla on vaikutusta säästämis- tai sijoituspäätöstä tehdessä sekä tutustutaan tuotteiden vertailussa tärkeisiin seikkoihin. Lisäksi käydään läpi yleisimmät säästämismuodot sekä sijoittamiseen käytettäviä tuotteita. Teoriassa käydään yksityiskohtaisesti läpi eri tuotteiden kulut ja tuotot, riskit sekä ominaisuudet.

Lopuksi esitetään tutkimuksen yhteenveto sekä pohditaan tuloksia. Kvantitatiivinen tutkimus toteutettiin kyselynä. Tuloksista päätellen saataisiin lisää säästäviä tai sijoittavia asiakkaita lisäämällä tietoutta aiheesta. Päätöksiä tehdessä luotetaan eniten pankkitoimihenkilön neuvoihin ja internet on noussut toiseksi suosituksi tietolähteeksi. Useimmiten säästetään vain säästötilille eikä uskalleta lähteä tutki-
maan sen tarkemmin muita vaihtoehtoja.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Tutkimuksen motivaatio	8
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja rajaus	8
1.3	Tutkimuksen aineisto	9
2	YLEISTÄ SÄÄSTÄMISESTÄ.....	10
2.1	Osapuolten velvollisuudet.....	10
2.2	Lainsäädäntö	11
2.3	Talletussuoja	13
3	TUOTTEIDEN VERTAILU	15
3.1	Riski	15
3.2	Hajauttaminen	17
3.3	Verotus	17
4	YLEISIÄ SÄÄSTÄMISEN/SIJOITTAMISEN KOHTEITA.....	19
4.1	Säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitetut tilit.....	19
4.1.1	Määräaikaistili.....	19
4.1.2	ASP-tilit	20
4.2	Eläkesäästäminen.....	20
4.2.1	Eläkevakuutus	21
4.2.2	Pitkäaikaissäästäminen (PS)	22
4.3	Sijoitusrahastot.....	23
4.3.1	Erikoissijoitusrahastot.....	24
4.3.2	Vaihtoehtoisrahastot (AIF).....	24
4.3.3	Osakerahasto	25
4.3.4	Korkorahasto	25
4.3.5	Yhdistelmärahastot, rahasto-osuusrahastot, syöttörahastot.....	25
4.3.6	Pörssinoteerattu rahasto (ETF).....	26
4.4	Osakesijoittaminen.....	28

4.5	Säästö ja sijoitusvakuutukset	31
4.6	Joukkovelkakirjalaina	32
4.7	Indeksilainat	33
4.8	Kapitalisaatiosopimukset	34
4.9	Warrantit	34
4.10	Muita säästämisen muotoja.....	35
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	37
5.1	Tutkimusmenetelmä.....	37
5.2	Kyselylomake	37
5.3	Aineiston keräys.....	38
5.4	Aineistoon sovellettavat tilastolliset menetelmät.....	38
6	TULOSTEN RAPORTOINTI.....	40
6.1	Taustatiedot.....	40
6.2	Ei-Säästäjät	49
6.3	Säästäjät	51
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	64
7.1	Pohdinta	64
7.2	Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	65
	LÄHTEET.....	67

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Tutkimusjoukon jakauma ikäluokkiin. (n=197).	40
Kuvio 2. Tutkimusjoukon jakauma elämäntilanteisiin. (n=214).	41
Kuvio 3. Tutkimusjoukon jakauma talouden koon mukaan. (n=213).	41
Kuvio 4. Tutkimusjoukon jakauma tulojen koon mukaan. (n=214).	42
Kuvio 5. Tutkimusjoukon jakauma asumismuodon mukaan. (n=214).	43
Kuvio 6. Tutkimusjoukon jakauma pääasiallisen pankin mukaan. (n=212).	43
Kuvio 7. Tutkimusjoukon jakauma muiden pankkien asiakkuuksien mukaan. (n=200).	44
Kuvio 8. Tutkimusjoukon jakauma säästämiskokemusten mukaan. (n=212).	45
Kuvio 9. Tutkimusjoukon säästäjät ja ei säästäjät. (n=214).	45
Kuvio 10. Tutkimusjoukon luokittelu säästämistaitojen mukaan. (n=213).	46
Kuvio 11. Tutkimusjoukon luokittelu pankista annetun tiedon mukaan. (n=213).	47
Kuvio 12. Tutkimusjoukon tiedonsaantikanavat. (n=214).	48
Kuvio 13. Tutkimusjoukon mielipide pankinyhteydenottoajanväleihin. (n=212).	49
Kuvio 14. Ei-säästäjien mahdolliset säästösummat. (n=60).	49
Kuvio 15. Ei-säästäjien mahdolliset säästötarkoitukset. (n=60).	50
Kuvio 16. Ei-säästäjien mahdolliset säästämismuodot. (n=58).	51
Kuvio 17. Ei-säästäjien mahdolliset toimijat säästöjen suhteen. (n=60).	51
Kuvio 18. Säästäjien säännöllisyys säästämässä. (n=154).	52
Kuvio 19. Säästäjien säästömäärät. (n=152).	54
Kuvio 20. Mistä säästövarat tulevat säästäjillä. (n=154).	55
Kuvio 21. Säästäjien mielipide säästämisen- tai sijoittamistavoista. (n=154).	56
Kuvio 22. Säästäjien arvonkehityksen seuraaminen. (n=154).	57
Kuvio 23. Säästäjien suunniteltu säästöaika. (n=154).	58
Kuvio 24. Säästäjien tavoitteet säästämälle. (n=153).	59
Kuvio 25. Säästäjien päätöksiin vaikuttavat tekijät. (n=152).	60
Kuvio 26. Säästäjien säästöihin käytetyt pankit. (n=152).	61
Kuvio 27. Eri kriteereiden vaikutukset säästäjien valintatilanteessa. (n=152).	63

LIITELUETTELO**LIITE 1. Kysely**

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen motivaatio

Tutkimuksen aiheena on säästäminen ja henkilöasiakkaiden kiinnostus ja tietämys sijoittamista kohtaan. Tutkimuksen kohdeyrittäjä on X pankki, ja tutkimus toteutetaan pankin Z ja W konttoreiden asiakkaille. Teoriaosassa tutustutaan säästämiseen ja sijoittamiseen. Ensin selvitetään, mitkä asiat aiheeseen vaikuttavat, ja sitten tutustutaan tarkemmin tuotteisiin.

Tutkimukseen kiinnostuksen taustalla ja motivaationa on työharjoittelu sekä kesätyöt kyseisessä pankissa. Tämän lisäksi tutkimus tulee olemaan oiva apu myynnissä ja sen kehittämisessä pankissa. Halusin tehdä opinnäytetyön säästämisestä ja sijoittamisesta koska aihe on mielenkiintoinen, ja halusin päästä oppimaan siitä lisää.

Aihe on merkityksellinen kohdeyrittäjälle, koska sen avulla saadaan tietoa asiakkaiden kiinnostuksesta säästämiseen, minkä perusteella voidaan kehittää tuotteita tai panostaa niihin uudella tavalla. Tutkimus on kannattava, koska se voi tuoda lisäarvoa pankin säästämistuotteille sekä tarkoituksena on herättää asiakkaissa ajatuksia aiheeseen liittyen ja näin ollen lisätä heidän kiinnostustaan.

Lisäksi aihetta on mielenkiintoista tutkia, koska taloustilanne on ollut poikkeuksellinen jo pidemmän aikaa. Korkotasot ovat olleet kauan jo matalalla, mikä vaikuttaa säästämiseen ja inflaatio on vaikuttanut kauemman aikaa talouteen. Myös työttömyys ja kuluttajien luottamus on laittanut ihmiset miettimään säästämiskäyttäytymistään uudella tavalla, sillä kotitalouksien säästäminen on ollut vähäistä historiallisen pitkään (Euro & Talous 2017).

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaus

Tutkimusongelmana on, millaisia säästäjiä ovat X pankin henkilöasiakkaat, ja miten säästämistuotteet ja palvelut sopivat asiakkaiden tarpeisiin. Tavoitteena on selvittää asiakkaiden tietämys ja tuntemus säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Tutkimuskysymyksiä ovat esimerkiksi: ”Kuinka asiakkaat säästävät?”, ”Paljonko

asiakkaat tietävät säästämisestä?” ja ”Mitä kehittämismahdollisuuksia säästämisessä on?”

Tutkimus on rajattu säästämis- ja sijoittamistuotteisiin, koska se on selkeä aihealue. Rajausta käytetään myös kyselyalueessa. X pankilla on konttoreita Y, Z sekä W alueella. Kyselyyn otetaan mukaan Z ja W konttoreiden henkilöasiakkaat. Näihin kuuluvat A konttori, B konttori, C konttori ja D konttori. Y alue jätetään tästä kyselystä pois, koska samaan aikaan tehdään toinenkin kysely, joka toteutetaan sen alueen konttoreiden asiakkaille. Tällä rajauksella vältetään peräkkäisiä kyselyitä asiakkaille ja näin myös mahdolliseen jälkimmäiseen kyselyyn saadaan mahdollisimman paljon vastauksia. Tulokset kertovat siis vain osan toiminta-alueen käyttäytymisestä, mutta niitä voi hyödyntää koko alueella.

Ikäryhmiin ei tehdä rajoituksia, koska halutaan saada mahdollisimman kattavat tiedot jokaisesta asiakasryhmästä. Mukana ovat kaikki, joilla on käytössään nettipankki, sen käyttäjiä ei välttämättä ole yhtä paljon jokaisessa ikäluokassa, joten se saattaa hieman vähentää esimerkiksi vanhempien ikäluokkien vastauksia.

1.3 Tutkimuksen aineisto

Teoriaosuuteen kerätään aineistoa kirjallisuutta apuna käyttäen sekä lisäksi nettiartikkeleita, tilastoja ja muita tieteellisiä julkaisuja. Tietoa kerätään myös mahdollisesti haastattelemalla kohdeyrityksen yhteyshenkilöä, tai muuta yrityksen toimihenkilöä, jolla on paljon tietämystä säästämistuotteista. Lähdemateriaalina voidaan käyttää myös pankin omia tietoiskuja heidän säästämistuotteistaan.

Aineistoa empiirisen osuuden kyselyyn kerätään X pankin asiakkailta, suoraan nettipankkiin lähetettävällä kyselyllä. Kyselyn täyttämiseen varataan aikaa yli kaksi viikkoa, jotta saadaan mahdollisimman paljon vastattuja kyselyjä. Aikaisempien kyselyiden kohdalla on huomattu, että kaksi viikkoa ei riitä vastausten keräämiseen, sillä kaikki asiakkaat eivät välttämättä ole ehtinyt nähdä viestiä verkkopankissaan. Noin kolme tai neljä viikkoa on hyvä varata vastausten saamiseen.

2 YLEISTÄ SÄÄSTÄMISESTÄ

Sijoittaminen ajatellaan monesti säästämisenä. Ero säästämiseen on, että sijoitettaessa rahaa, on tarkoitus ansaita voittoa säästetyille rahoille. Säästämisessä yleensä säilytetään rahat tilillä ja yritetään säilyttää niiden arvo. Säästäessä laetaan rahaa sivuun lyhytaikaisesti ja se tapahtuu jotain tarkoitusta varten. Monesti kuitenkin tavallisella tilillä ne menettävän inflaation vaikutuksesta arvoaan, koska pankkitilille maksettava korko on yleensä pienempi kuin inflaatio. Lyhyen tähtäimen tavoitteessa tilisäästäminen on hyvä vaihtoehto, sillä sinne voi tallettaa ja nostaa varojaan oman mielen mukaan. Rahojen säilyttämisestä ei myöskään aiheudu ylimääräisiä kuluja. Sen sijaan, kun puhutaan sijoittamisesta, on yleensä kysymys säästää pidemmän aikaa. Säästetyille rahoille pyritään saamaan mahdollisimman hyvä korko, jotta tavoite on saavutettavissa. Sijoitettaessa vaaditaan tietoa ja taitoa, jotta rahat tulee sijoitettua järkevästi ja rahan arvo säilyy, minkä lisäksi saadaan vielä voittoa varoille. (Peda 2018.)

2.1 Osapuolten velvollisuudet

Kun säästö- ja sijoitustuotteita hankitaan, on asiakas itse vastuussa tekemistään päätöksistä. Asiakkaan velvollisuuksiin kuuluu hankkia tietoa tuotteista ja ottaa selvää niiden ominaisuuksista, sopimusehdoista, kustannuksista ja tuotteen vastaavasta tahosta, ennen kuin ostopäätöksiä tekee. Tarjousta harkitessa on syytä tutustua tuote-esityksiin, ehtoihin sekä tutustua kilpailijoiden tarjontaan. Asiakkaan tulee ymmärtää täysin, mitä on hankkimassa, ennen kuin allekirjoittaa sopimusta. Asioinnin turvaamiseksi on asetettu velvoitteita lainsäädäntöön ja viranomaisten ohjeisiin, jotka kohdistuvat myyjälle sekä tuotteista vastaavalle taholle. Nämä myös pyrkivät lisäämään tietojen saantia ja luottamuksellisuutta, mutta eivät poista asiakkaan velvollisuutta perehtyä huolellisesti materiaaliin sekä sopimusasiakirjoihin. Myyjän tulee kertoa asiakkaalle markkinoitavasta palvelusta tai tuotteesta keskeiset ja olennaiset ominaisuudet. Hänen on myös kerrottava suhteestaan tuotteeseen. Asiakkaan tulisi muistaa, että myyjä tavoittelee aina kaupan syntyä eikä näin ollen ollen markkinoi välttämättä puolueettomasti. Asiakkaan on annettava myyjälle todellista tietoa taloudellisesta tilanteestaan sekä aikaisemmista

säästämis- tai sijoittamiskokemuksistaan ja tavoitteistaan, jotta tuotteiden valinta olisi helpompaa. Luonnollisesti myyjän tulee esitellä tuotteista vähintään kaikki laissa edellytetyt tiedot. (Finanssivalvonta 2014a.)

Lisäksi puolueetonta neuvontaa on mahdollista saada maksutta eri tahoilta, jos palveluntarjoajan kanssa tulee ongelmatilanteita. Vakuutus- ja rahoitusneuvonnan toimisto FINE neuvoo, opastaa ja selvittää tilanteita pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluasiakkaalle. Muita viranomaisia, jotka valvovat finanssialan toimintaa, ovat Finanssivalvonta, kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu, lisäksi apua antavat kuluttajaneuvonta, oikeusaputoimistot sekä talous- ja velkaneuvojat. (Finanssivalvonta 2018a.)

Palveluntarjoajan velvollisuuksia on todentaa asiakkaan henkilöllisyys ja tunnistaa tämä. Näin varmistutaan, kenen kanssa asioidaan, sekä kenen varoilla toimia ollaan tekemässä ja kenen toimesta. Palveluntarjoajalla on velvollisuus hankkia asiakkaan toiminnasta ja sen laajuudesta riittävästi tarkoituksenmukaista tietoa, jotta voi tunnistaa asiakkaan. Henkilökohtaisia tietoja kysytään asiakkaalta, koska tunnistamis- ja tuntemisvelvollisuus takaavat asioinnin turvallisuuden sekä suojaavat mahdollisilta väärinkäytöksiltä. Tiedoilla myyjä arvioi, millaisia palveluja asiakas tarvitsee. Palveluntarjoajan tulee selvittää asiakkaalle tietoja itsestään, tuotteistaan ja palveluistaan. Myös sopimusehtojen keskeisten kohtien läpikäyminen kuuluu myyjäosapuolen velvollisuuksiin. Salassapitovelvollisuus koskee luonnollisesti palveluntarjoajaa, jolloin asiakkaan tietoja käytetään ainoastaan laissa säädetyin tavoin. Asiakastietoja oikeutettuja ovat saamaan muun muassa Finanssivalvonta, ulosottoviranomainen, esitutkintaviranomainen sekä verottaja. (Finanssivalvonta 2016a.)

2.2 Lainsäädäntö

Säästämiseen ja sijoittamiseen liittyy monia lakipykälä (Finanssivalvonta 2018b). Lainsäädännössä on kotimaisia säännöksiä sekä EU:n alueella ja kansainvälisesti vaikuttavia säännöksiä. Lainsäädäntöä ei tässä opinnäytetyössä avata sen tarkemmin, vaan käydään läpi minkälaisia lakeja säästämiseen ja sijoittamiseen liittyy kotimaassa.

Yleisesti ottaen säästämistuotteiden myynnissä sovelletaan kauppalakia, jossa säädetään irtaimen omaisuuden kaupasta (Finlex 2018a). Sen lisäksi moneen säästö- ja sijoitusinstrumenttiin on olemassa omia lakeja. Myös pankeille ja rahoituslaitoksille on omat pykälät sekä korkeampia tahoja jotka määräävät toiminnasta. Suomen sääntelyn lisäksi on kansainvälisiä ohjeita ja suosituksia.

Suomen pankista ja suomen pankin virkamiehistä säädetään omassa laissa (Finlex 2018). Samoin finanssivalvonnasta on oma laki (Finlex 2018c). Finanssivalvonnan tavoitteena on valvottaviksi säädettyjen laitosten vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan. Laissa rahoitusvakauseräviranomaisesta säädetään sen hallinnosta, vakauserämaksusta ja talletussuojasta sekä rahoitusvakauserärahaston tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta.

Sijoitusrahastolakia sovelletaan rahastoyhtiön ja säilytisyhteisön harjoittamaan toimintaan sekä yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimiseen yleisölle (Finlex 2018d). Rahastoyhtiöihin sovelletaan sijoituspalvelulakia. Sitä sovelletaan myös liiketoimintaan, jossa tarjotaan sijoituspalvelua tai harjoitetaan sijoitustoimintaa (Finlex 2018e). Lisäksi lakia sijoituspalveluyrityksistä sovelletaan liiketoimintaan, jossa tarjotaan sijoituspalvelua (Finlex 2018f). Olemassa on myös osuuspankkilaki ja säästöpankkilaki, joita sovelletaan säännösten mukaisesti (Finlex 2018g, h).

Sidotun pitkäaikaissäästämisen lakia sovelletaan säästämistä koskevaan sopimukseen, jonka ehtojen mukaan säästövarat ovat nostettavissa vasta, kun säästövaroihin oikeutettu saavuttaa määrätyn iän tai säästövaroihin oikeutettu nostoperuste täyttyy (Finlex 2018i). Asuntosäästöpalkkiolaki on säätelemässä ASP-sopimuksia. Sen tavoite on parantaa nuorten ensimmäisen omistusasunnon hankintamahdollisuuksia. Asuntosäästösopimusten perusteella suoritettavasta valtion kokotuesta säädetään oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetussa laissa (Finlex 2018j).

2.3 Talletussuoja

Talletussuojan piiriin kuuluvat yksityishenkilöiden, yhdistysten sekä yritysten talletukset. Se turvaa asiakkaan saatavien takaisinmaksun, mikäli talletuspankki on menettänyt mahdollisuuden maksaa asiakkaan tekemiä talletuksia takaisin ja on pysyvissä maksuvaikeuksissa. Mikäli kyseessä on yhteistili, jokainen omistaja on täyden korvauksen alla. Kuitenkaan käyttöoikeutetut henkilöt eivät ole oikeutettuja suojaan. Lisäksi kuolinpesää ajatellaan aina yhtenä tallettajana. Talletussuojan piiriin eivät kulu sijoituspalveluun käytettävän tilin varat, sillä niille on oma tarkoituksenmukainen Sijoittajien korvausrahasto. (Finanssivalvonta 2017a.)

Korvauksen suuruus on enintään 100 000 euroa yhtä asiakasta kohden yhdessä pankissa ja ylimenevä osa jää talletussuojan ulkopuolelle. Kun korvauksen määrää lasketaan, niin kaikki asiakkaan varat samassa pankissa lasketaan yhteen, mutta mahdolliset velat eivät vaikuta mitenkään korvattavaan summaan. Jos asiakkaalla on useampia talletuksia osuuspankkien tai säästöpankkien yhteenliittymässä, korvaus kattaa yhteensä enintään 100 000 euron osuuden. Poikkeuksellisesti täysmääräisen korvauksen saa, jos saamiset ovat peräisin asunnon myynnistä, joka on ollut omassa käytössä, ja varat ollaan käyttämässä uuden asunnon hankkimiseen. Varat on täytynyt kuitenkin tallettaa pankkiin enintään kuusi kuukautta ennen kuin talletuspankki on laiminlyönyt korvattavan talletuksen suorituksen. (Finanssivalvonta 2017a.)

Järjestelmästä vastaa 2015 vuoden alussa perustettu uusi viranomaisen, Rahoitusvakausvirasto, joka myös hallinnoi talletuspankeilta kerättävillä talletussuojamaksuilla rahoitettavaa talletussuojarahastoa. Kaikki pankit, jotka ovat saaneet toimiluvan Suomessa, ovat velvoitettuja kuulumaan talletussuojarahastoon. Se myös maksaa vuosittaista kannatusmaksua ylläpitoa varten ja kartuttaakseen rahastoa (Financer 2017a). Korvauksen suorittamisvelvollisuudesta päätöksen tekee Rahoitusvakausvirasto viiden työpäivän kuluessa, kun talletuspankki joutuu pysyviin maksuvaikeuksiin. Suorittamisaika on enintään 20 päivää vuoden 2018 loppuun asti ja seuraavan vuoden loppuun aikaraja on 15 työpäivää. Sen jälkeen korvaus on suoritettava seitsemän päivän aikana asiakkaalle. (Finanssivalvonta 2017a.)

Kaikki suomalaiset pankit kuuluvat talletussuojajärjestelmään, ja kaikki ulkomaisien pankkien sivuliikkeet, jotka toimivat Suomessa, kuuluvat kotivaltionsa suojajärjestelmien piiriin. Kaikkialla EU sekä ETA-alueella on yhtäläiset säännöt suuruuden osalta. Talletussuojadirektiivi määrää vähimmäistason olevan 100 000 euroa (Finanssivalvonta 2017b). Eroja voi silti ilmetä esimerkiksi suojan kattavuudessa, joten asiakkaan kannattaa selvittää kattavuus, mikäli suorittaa talletuksia ulkomaiseen pankkiin. Alueen ulkopuolella talletussuojan säännöksen voivat olla suuremmaltakin osin poikkeavia. Kattavuus tulisikin selvittää kyseisen maan talletussuojarahastosta, valvojaviranomaiselta tai talletuksen kohdepankista. (Finanssivalvonta 2017a.)

3 TUOTTEIDEN VERTAILU

Ennen säästämisen tai sijoituskohteen valintaa, tulee tehdä päätös, kuinka aikoo säästää. On hyvä suunnitella, säästääkö esimerkiksi kuukausittain tietyn summan vai satunnaisesti vaihtelevia määriä. Säännöllisen säästön voi myös laittaa automaattisesti esimerkiksi palkkapäivinä säästöön. Toinen vaihtoehto on tehdä kertäsäästö, jos on kertynyt enemmän ylimääräisiä varoja. Näitä voi myös yhdistellä tai muuttaa suunnitelmia tarpeen mukaan.

On myös hyvä päättää, onko tavoitteena vain saada säästö pitämään arvonsa vai onko halukas saamaan tuottoa sijoitukselleen. Tuottoa tavoitellessa riskinsietokyky on valittava tarkkaan. Säästäessä taas tulee huomioida inflaation muutokset ja vaikutukset. Lisäksi kannattaa miettiä, kauanko aikoo säästää ja mitkä tavoitteet säästämällä on. Sijoitushorisontti päättyy, kun sijoitukset realisoidaan. Täytyy siis päättää, halutaanko varojen olevan tarvittaessa saatavilla vai pystytäänkö säilyttämään varoja määräajan pois omasta käytöstään. Nämä päätökset vaikuttavat tuotteen valintaan, sillä jotkin tuotteet sitovat varat pidemmäksi aikaa. Jos on valmis säästämään varoja ennalta määrätyn ajan, saattavat tuotto-odotukset monesti olla korkeammalla.

Kun tehdään valintaa säästämisen tai sijoittamisen kohteelle, kannattaa ottaa huomioon myös pankin tai toimijan vakavaraisuus. Tulee seurata yleistä taloudellista tilannetta sekä tiettyjen isojen toimijoiden päätöksiä, jotka saattavat vaikuttaa omiin sijoituksiin. Lisäksi seurannassa kannattaa pitää yleisiä korkotasoja ja niiden muutoksia.

3.1 Riski

Eri säästö- ja sijoitusmuodoilla on erilaisia riskejä. Riski ja tuotto kulkevat käsi-kädessä, eli mitä suuremman riskin ottaa, sitä parempi tuotto on odotettavissa. Tämä taas tarkoittaa suurempaa allokaatiota riskillisempiin omaisuuslajeihin kuten osakkeisiin tai raaka-aineisiin. Yksityissijoittajan tulee ymmärtää riskin ja tuoton suhde. Iso riski muodostuu kovasta arvonheilahtelusta. Täysin riskitöntä tuotetta ei ole olemassa ja pääoman menettäminen on lähes aina mahdollista.

Riski voi olla esimerkiksi markkinariski, jolloin sijoituksen arvo laskee, kun kohteen arvo laskee. Aktiiviriski johtuu rahastonhoitajan epäonnistuneista sijoitusvalinnoista. Likviditeettiriski on sijoituksen heikkoon vaihdettavuuteen liittyvä riski, se voi olla esimerkiksi vaikea myydä. Valuuttakurssiriski tulee, kun valuuttakurssit vaihtelee ja sijoittajan kotimaan valuutassa sijoitus huononee. Korkoriski voi tulla, mikäli korot nousevat, jolloin erityisesti korkorahaston arvo laskee. Inflaatoriski koskee varoja, mikäli inflaatio muuttuu isommaksi kuin talletukselle maksettava korko. Liikkeellelaskijariski tarkoittaa sitä, että sijoittaja saattaa menettää sijoittamansa pääoman kokonaan tai osittain sillä talletussuoja tai vastaava järjestely ei koske kaikkia sijoitusmuotoja. Kaikki sijoituskohteet eivät välttämättä vastaa tarkasti rahaston nimeä tai kohdemarkkinan koostumusta jolloin niihin liittyy sisältöriski. Vastapuoliriski tarkoittaa tilannetta, jossa taloudellisen sitoumuksen vastapuolella ei ole kykyä suoriutua velvoitteistaan. Erityisesti ETF:ien kohdalla tulee esiin aktiivisen poikkeaman riski eli rahaston tuotto poikkeaa vertailuindeksistä ja aktiivisen sijoittamisen riski, jolloin aktiivisesti sijoituskohteita valitseva salkunhoitaja tekee huonoja sijoituspäätöksiä. (Finanssivalvonta 2010a, 2011d, 2015h,l.)

Riskejä kuvaamaan on kehitetty mittareita. Arvonheilahtelun voimakkuutta kuvaa volatiliteetti. Jos volatiliteetti on suuri niin riski voimakkaaseen arvoheilahteluun on suuri. Korkosijoituksen takaisinmaksuaikaa kassavirroilla painotettuna kuvaa duraatio. Jos duraatio on suuri niin korkoriski on myös suuri, ja se ilmoitetaan yleensä vuosina. Kummallakaan mittarilla ei pystytä ennustamaan likviditeettiriskistä. (Finanssivalvonta 2011a.)

Kehittyvät markkinat ovat yleensä riskipitoisempia, koska niille on tyypillistä vaakiintumaton toimintaympäristö ja lainsäädäntö, poliittiset riskit, valuuttakurssien heilahtelut (jos ei ole euromääräinen), vastapuoliriskit (eli pystyykö kaupan vastapuoli vastaamaan velvoitteistaan) ja osakemarkkinoiden alhaisempi likviditeetti. Muina riskeinä pidetään, että omistaja jää ilman osinkoa, mikä vaikuttaa myös osakkeen arvoon. Lisäksi jos osakeyhtiö joutuu konkurssiin osakkeen omistajat käytännössä menettävät sijoittaneensa summan, sillä yhtiön ottamat velat maksetaan ensimmäisenä pois. (Finanssivalvonta 2015l)

3.2 Hajauttaminen

Kun ollaan valitsemassa riskitasoa, tulee huomata, että tavoiteltavaa tuottoa ei riskin mukaan saavuteta, vaan sijoitus voi tuottaa jopa riskin verran tappiota. Tätä ongelmaa voidaan hallita hajauttamalla. Sillä tarkoitetaan pyrkimystä vähentää sijoituksen erityispiirteistä johtuvaa arvonheiluntaa. Tästä esimerkkinä sijoitus-salkkuun voidaan valita useita osakkeita, joiden kurssikehitykset tasaavat toisiaan, näin koko salkun kokonaisarvo heilahtelee vähemmän kuin yksittäisen osakkeen hinta. (Finanssivalvonta 2015L.)

Hajauttamisella on mahdollista poistaa kokonaan riski levittämällä varat riittävän moneen erilaiseen kohteeseen, näin ollen jäljelle jää vain markkinariski. Sijoituksia voidaan hajauttaa maantieteellisesti eri maihin ja maanosiin, eri toimialojen yrityksiin ja erilaisiin sijoitusinstrumentteihin ja kohteisiin. Myös ajallisesti voi hajauttaa eli ajoittamalla sijoitusten hankinta ja myynti pidemmälle aikavälille. Hajautusta parantaa myös sijoittaminen useisiin omaisuusluokkiin kuten osakkeet, korot ja vaihtoehtoiset sijoitukset, nimittäin osakemarkkinat liikkuvat usein samansuuntaisesti verrattain. Hajauttamisen tavoite on siis taata jonkin sijoituksen huono tuotto tai menetykset korvata toisen kohteen hyvällä tuotolla. Toisin sanoen hajauttamalla haetaan pienempää riskiä sen varalle, että jokin yksittäinen kohde menestyy huonosti. (Finanssivalvonta 2015L.)

3.3 Verotus

Sijoituksien tuottavuuteen vaikuttaa suoraan verotus, joten se tulee huomioida aina kustannusten osana. Järkevää on valita verosuunnittelulla vaihtoehto, jossa veroja tulee vähiten maksettavaksi. Ei kuitenkaan kannata pitää verotusta ainoana vaikuttajana päätökseen, sillä esimerkiksi halvin vaihtoehto verotuksellisesti saattaa vaikuttaa omaisuuden käytettävyyteen ja likvidointiin.

3.3.1 Lähdevero

Korkotulon lähdeverotus koskee yleisön talletuksiin tarkoitettuja tilejä sekä kotimaisessa talletuspankissa, että ulkomaisessa luottolaitoksessa, jonka sivuliike on Suomessa. Se koskee myös työnantajien perustamiin huoltokonttoreihin teytyjä

talletuksia ja yleisön merkittäviksi tarkoitettuja joukkovelkakirjalainoja. Lähdevero koskee koron lisäksi indeksihyvityksiä. Myös valuuttakurssikehitykseen sidottu hyvitys on lähdeveron alainen. Korkotulon lähdevero on 30% (2018) maksetusta korosta ja sen perii talletuspankki, kun korko maksetaan verovelvolliselle tai merkitään tilille tämän hyväksi. Koron saajan ei tarvitse ilmoittaa näistä veroilmoituksessaan. (Verohallinto 2016.)

3.3.2 Tulovero

Korko ja muu siihen rinnastettava hyvitys sijoitetulle pääomalle ovat veronalaista pääomatuloa. Korkoon rinnastetaan myös indeksi- ja kurssihyvitykset. Tuloverona verotettaviin korkotuloihin kuuluvat muut kuin verovapaat korkotulot tai korkotulon lähdeveron alaiset korkotulot. Myös ulkomaisesta talletuksesta tai joukkovelkakirjalainasta maksettu korko on veronalaista pääomatuloa Suomessa asuvalle yleisesti verovelvolliselle. Vaikka talletus olisi ulkomailla verovapaa, se ei vaikuta Suomessa veronalaisuuteen. Lisäksi korkotulon lähdevaltio saattaa usein verottaa korkotuloa. Jos veronalaisiin pääomatuloihin kohdistuu hankkimiseen tai säilyttämiseen kohdistuvia menoja, ne voidaan vähentää pääomasta. Mahdolliset myyntitappiot saa vähentää verotuksessa. Lisäksi bonushyvitykset verotetaan tuloverolain mukaisesti pääomatulona. Varainhankintasopimuksista maksettavat korot verotetaan tuloverolain mukaan. Pääomatulojen veroprosentti on 30 000 euroon asti 30% ja ylimenevältä osalta 34% (vuonna 2018). (Verohallinto 2016.)

3.3.3 Verovapaus

Verovapaata korkotuloa ovat palautettava yhteisökorko ja palautuskorko, korkoavustus, korkotuki ja korko elatusavusta. Myöskään ASP-lain mukaista talletusta ei pidetä veronalaisena. ASP-talletustilin korko on kokonaan verovapaa, vaikka koko talletusta ei käytettäisi asunnon hankinnan rahoitukseen. Jos henkilö nostaa tililtä varoja tai korkoa ennen kuin kauppakirja on allekirjoitettu tai hankkii asunnon liian aikaisin, niin siitä peritään korkotulon lähdevero. Vakuutusmuotoinen säästäminen on 8500 euroon asti verovapaata. (Verohallinto 2016.)

4 YLEISIÄ SÄÄSTÄMISEN/SIJOITTAMISEN KOHTEITA

Luvussa 4 käsitellään yksityiskohtaisesti yleisimpiä säästämisen ja sijoittamisen muotoja. Säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitetut tilit ovat tunnetuimpia muotoja, niiden lisäksi tutustutaan eläkesäästämiseen, sijoitusrahastoihin, osakesijoittamiseen sekä muutamaiin sijoittamisen muotoihin, jotka vaativat enemmän omistautumista. Lopuksi käydään läpi lyhyesti harvinaisempia sijoitusmuotoja.

4.1 Säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitetut tilit

Säästötilille on tarkoitus tehdä säästötalletus joko kerran tai toistuvasti. Sitä ei ole tarkoitettu päivittäisten raha-asioiden käyttöön. Nostoja tai talletuksia voi suorittaa, mutta tilin ehdoissa saattaa olla määrällisiä rajoituksia tai tietyn ajan kuluessa määritelty nostojen lukema. Kustannuksia voivat aiheuttaa nostot ehtojen ulkopuolella. Yleensä säästötileihin ei pysty liittämään korttia. Säästö- tai sijoitustili voi olla määräaikainen tai jatkuva. Jatkuvassa tilissä säästetään tiettyä tavoitetta varten ja sinne voi säästää tietyn summan kuukausittain, kun taas määräaikaistilille varat sidotaan määräajaksi. Yleensä noston saa tehdä vasta eräpäivänä, kun talletusaika päättyy. Näissä tileissä korko määräytyy talletusajan sekä talletettavan määrän mukaan, minkä lisäksi yleinen korkotaso on iso vaikuttaja. Mitä enemmän säästöjä sitä isompi korko. Tilisäästämiseen liittyy inflaatoriski ja mahdollisesti valuuttakurssiriski. (Finanssivalvonta 2015e.)

4.1.1 Määräaikaistili

Määräaikaistileille tehdään yksi talletus, jossa on yleensä asetettu alaraja. Pääoma kerää tilinavaushetkellä määriteltyä korkoa ennalta määrätyn ajan, jonka jälkeen noston voi suorittaa tai jatkaa tilisopimusta. Korko on yleensä hieman parempi kuin tavallisella säästötilillä, minkä vuoksi varat sidotaan tietyksi ajanjaksoksi ja nostoja ei voi suorittaa, ainakaan ilman ylimääräisiä kustannuksia. Koron suuruus vaihtelee talletusajan sekä talletettavan summan mukaan. Mitä suurempia talletuksia tallettaa ja mitä pidemmäksi aikaa, usein korkokin on korkeampi. Määräaikaistalletusta ei yleensä voi nostaa tai purkaa kesken talletusajan. Rahojen nostota ennen eräpäivää on määrätty sopimusehdoissa. Niiden muuttaminen ei yleensä

ole mahdollista ehtojen voimassaoloaikana. On mahdollista, että talletukselle ei makseta sovittua korkoa tai ollenkaan korkoa, jos ne nostetaan ennen eräpäivää. Ennenaikaiseen nostoon voi liittyä myös ylimääräisiä kustannuksia. (Finanssivalvonta 2013b.)

4.1.2 ASP-tilit

Asuntosäästöpalkkiotili on säästötili asunnon ostoa varten. ASP-sopimukseen kuuluu säästösopimus, avattavan tilin sopimus sekä vastaantulolanan luottosopimus. Tilille säästetään vähintään 150 euroa jokaisena vuosineljänneksenä, maksimi talletus on 3000 euroa. Talletusaika on vähintään 8 vuosineljännestä. Pääoman saa nosta vasta talletusajan päätyttyä. Se on suunnattu 15 – 39-vuotiaille, joilla ei ole aikaisempaa omistusasuntoa. Tarkoituksena on kerätä talletuksista ja niille suoritettavista koroista yhteensä vähintään 10 % asunnon hankintahinnasta, jolloin pankki myöntää ASP-lainaa loput 90 %. Pankit maksavat säästöajan laissa määrättyä 1 % korkoa ja kun säästötavoite on saavutettu, se maksaa noin 2-4 % lisäkoron ASP-tilin pääomalle. Lainan korko on edullisempi kuin tavallisen asuntolainan. ASP-lainaa ei tarvitse ottaa samasta pankista jonne ASP-tili on tehty. Jos korko nousee yli tietyn prosenttimäärän ja jos lainan määrä jää asetettujen rajojen alle, valtio maksaa lainalle korkotukea. ASP-talletukset eivät ole veronalaisia varoja eivätkä korko ja lisäkorko ole veronalaista tuloa, niistä ei myöskään suoriteta lähdeveroa. (ASP Tili 2018a, b, c; OP 2018; Nordea 2018; Säästöpankki 2018; Finanssivalvonta 2015a.)

4.2 Eläkesäästäminen

Eläkesäästäjän tarkoitus on kurtuttaa työaikansa tuloista eläkejälle lakisääteisen eläketurvan täydennystä. Eläkesäästötuotteiden sopimussuhde on tyypillisesti pitkäaikainen, sillä vasta eläkeiässä säästöt saadaan käyttöön. Tässä tulee huomioida, että eläkeikä voi muuttua. Tuotteisiin kuuluu vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevaakuutus ja sidottu pitkäaikaissäästösopimus. Molemmat ovat verotuettuja muotoja nimittäin säästösumman saa vähentää verotuksessa. Kun säästövaroja nostetaan, pääomavero menee sekä tuotoista että säästö pääomasta. Myös työnantaja voi järjestää lisäeläketurvan eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä. Jos har-

kitsee eläkesäästämisen aloittamista, kannattaa ottaa selvää työnantajan järjestelyistä, sillä niillä voi olla vaikutusta eläkesäästämisen verotukseen sekä säästämistarpeen arviointiin. Eläkesäästämismuodosta on mahdollista vaihtaa toiseen ja palveluntarjoajaa saa vaihtaa, mutta vanhempien eläkevakuutusten osalta vakuutusyhtiöltä tulee pyytää siirto-oikeutta. Siirroista peritään aina kuluja. (Finanssivalvonta 2017c.)

4.2.1 Eläkevakuutus

Henkivakuutusyhtiöt tarjoavat vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia. Ne ovat sopimuksia säästämistä eläkeikää varten vakuutusyhtiön ja vakuutuksenottajan välillä, jonka avulla voi täydentää lakisääteistä eläketurvaa. Sopimus on pitkäaikainen, pääsääntöisesti eläkeikään asti. Eläkevakuutus sopimukseen liittyvät maksut ovat verovähennyskelpoisia, mutta säästövaroja nostettaessa säästöt ja tuotot ovat pääomatuloveron alaisia. Ylläpitäminen aiheuttaa kuluja ja palkkioita, myös sijoitusrahastoista peritään yleensä kuluja, vaikka säästöille ei kertyisi tuottoa. Kulut vaikuttavat oleellisesti nettotuottoon. Maksu tapahtuu säännöllisesti eläke-erinä toistuvasti. Poikkeustapauksia, jolloin eläkevakuutussäästöt saa nostaa sovittua aikaisemmin, ovat esimerkiksi avioero, puolison kuolema tai pitkäaikainen yli vuoden kestänyt työttömyys ja työkyvyttömyys. Eläkevakuutuksiin liittyvä liikkeellelaskijariski. (Finanssivalvonta 2017c, 2013a.)

Eläkevakuutus voi olla joko sijoitussidonnainen, laskuperustekorkoinen tai näiden yhdistelmä. Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa asiakas valitsee itse sijoituskohteen, ja niiden arvokehityksen perusteella vakuutuksen tuotto määräytyy. Sijoituksen riski, eli arvon nousu tai lasku, on asiakkaan vastuulla. Säästäjä voi menettää pääoman osittain tai kokonaan. Laskuperustekorkoinen tarkoittaa, että vakuutusyhtiö sijoittaa säästöt ja kantaa korkolupaukseen liittyvän riskin. Sovitusta laskuperustekorosta sekä mahdollisesta asiakashyvityksestä muodostuu tuotto. Korko voi olla kiinteä tai sidottu johonkin korkotekijään. Vakuutusyhtiöt päättävät vuosittain asiakashyvitysten myöntämisestä. Vakuutussäästämiseen liittyy vakuutus toiminnalle ominainen riskielementti. Jos vakuutuksen erääntymishetkellä asiakas ei ole enää elossa, jäävät säästöt vakuutusyhtiölle, joka jakaa ne hyvityksinä muil-

le vakuutuksenottajille. Eläkevakuutukseen on kuitenkin mahdollista liittää kuolemanvaraturva, joka mahdollistaa säästöjä vastaavan korvauksen maksamisen kuolemantapauksessa. (Finanssivalvonta 2017c, d.)

4.2.2 Pitkäaikaissästäminen (PS)

Sidotun pitkäaikaissästösopimuksen voi tehdä pankin, sijoituspalveluyrityksen, rahastoyhtiön tai vaihtoehtoisrahastojen hoitajan kanssa. Eläkesäästäjä tallettaa toistuvina suorituksina rahaa PS-sopimukseen kuuluvalla säästämisstilille ja ohjaa niitä erilaisiin laissa määriteltyihin sijoituskohteisiin. Niitä voivat olla esimerkiksi talletukset, sijoitusrahasto-osuudet, osakkeet tai joukkovelkakirjalainat. Säästämissopimuksella sovitaan säästämisestä, sijoituskohteista, säästövarojen nostamisesta, sijoitusstrategiasta ja riskitasosta. Sopimuksen sisältöä saa sopimussuhteen aikana muuttaa tietyiltä osin. (Finanssivalvonta 2017e.)

Sijoituskohteiden arvon kehitys määrää tuotto-osuuden. Samoin kuin vakuutus-säästäminen, PS-säästämisen sopimukseen sidottujen varojen takaisinmaksu alkaa vasta tuloverolaissa tarkoitetun eläkeiän täytyä, joten sopimussuhde voi kestää jopa kymmeniä vuosia. Siihen liittyy myös sama veroetu, säästämisstilille tehdyt maksut voi vähentää verotuksessa mutta säästövaroja nostettaessa tuotot ja säästöt ovat pääomatuloveron alaisia. Palveluntarjoajaa saa vaihtaa ja varat on mahdollista siirtää eläkevakuutukseen, tästä ei aiheudu veroseuraamuksia, mutta säästöso-pimuksen ehdot voivat määrätä kuluja irtisanomisesta sekä säästövarojen reali-soinnin kulut. Säästövarat voi nostaa pois ennen sovittua aikaa samoissa poik-keustapauksissa kuin vakuutussäästämisessäkin. (Finanssivalvonta 2017f.)

Pitkällä aikavälillä voi aluksi pieneltä vaikuttava kuluerä muuttua merkittäväksi. Sopimuksen ylläpitäminen aiheuttaa erilaisia kuluja, vaikka arvo laskisi sijoitus-kohteissa. Lisäksi sijoituskohteet aiheuttaa kuluja, esimerkiksi sijoitusrahastoissa merkintä-, hallinnointi- ja lunastuspalkkiot sekä osakkeisiin liittyvät veloitukset. PS-säästämiseen kuuluu myös riskinsä, sillä sijoituksen arvo voi aina nousta tai laskea sillä kohteen aikaisempi kehitys ei takaa tulevaa. Mikäli palveluntarjoaja asetetaan selvitystilaan, säästövarat siirretään ilmoitetulle toiselle palvelun tarjo-ajalle tai maksetaan säästäjälle. (Finanssivalvonta 2014b, c.)

4.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot mahdollistavat sijoittamisen asiakkaan tuntematta yksityiskohtaisesti yhtiöiden ja markkinoiden tapahtumia. Rahastojen kautta voi sijoittaa kohteisiin, joihin sijoittaminen suoraan ei ole mahdollisuutta. Jo pienelläkin summalla voi aloittaa rahastoihin sijoittamisen. Sijoittajat ostavat rahasto-osuuksia, jolloin antavat varojaan rahastoyhtiöiden käyttöön. Näin kerätyt varat sijoitetaan edelleen esimerkiksi osakkeisiin ja joukkovelkakirjalainoihin ja ne yhdessä muodostavat sijoitusrahaston. Sijoitusrahaston omistavat sijoittajat, jotka ovat merkinneet rahasto-osuuksia. Se jakaantuu rahasto-osuuksiin, jotka ovat keskenään yhtä suuria ja ne tuottavat yhtäläiset oikeudet rahaston pääomaan. (Finanssivalvonta 2014d.)

Rahastoon liittyy riski, kuten kaikkeen muuhunkin sijoittamiseen, sillä sijoituksen arvo voi nousta tai laskea, eikä aikaisempi kehitys takaa tulevaa. Sijoitusrahastojen riskiä pienentää hajautus, sillä niitä hajautetaan usein kymmeneen eri sijoituskohteisiin. Silloin yhden sijoituskohteen arvonlasku ei välttämättä saa koko sijoitusrahaston arvoa romahtamaan. Sijoitusrahastoilla ei ole korvausrahastosuojaa, mutta rahastoyhtiön on pidettävä rahaston varat omaisuudestaan erillään, jolloin rahastoyhtiön velasta ei voida ulosmitata rahastossa olevia varoja. Myöskään osuudenomistajat eivät vastaa rahaston velvoitteista henkilökohtaisesti. (Finanssivalvonta 2014d, 2011.)

Rahasto-osuudet voivat olla tuotto-osuuksia eli niille maksetaan vuosittain säännöissä määritelty tuotto tai kasvuosuuksia jolloin tuottoa ei makseta vaan se lisätään vuosittain rahaston varoihin. Rahasto-osuuksien merkintä eli ostaminen ja lunastus eli myyminen tapahtuu rahastoyhtiössä, pankissa tai sijoituspalveluyrityksessä, joka niitä hoitaa. Merkitseminen tapahtuu maksamalla merkintäsumma rahaston tilille ja vastineeksi saa rahaston osuuksia. Rahasto-osuuksia voi merkitä ja lunastaa jokaisena pankkipäivänä. Lunastusta saa myös vaatia, mikäli on päätetty rahaston sääntöjen muuttamisesta tai hallinnon luovuttamisesta, sulautumisesta tai jakautumisesta. Rahasto-osuus on myös mahdollista vaihtaa toiseen saman rahastoyhtiön hallinnoimaan rahastoon. (Finanssivalvonta 2015b.)

Sijoitusrahaston tuotosta on vähennetty sijoitustoiminnan kulut ja verot. Kuluilla on siis merkittävä rooli tuoton kannalta. Pitkällä tähtäimellä pienien kulujen vaikutus kasvaa merkittäväksi korkoa korolle vaikutuksen vuoksi. Yleensä merkinnästä ja lunastuksesta peritään maksu. Sen lisäksi hallinnoinnista ja säilytyksestä aiheutuu kustannuksia sekä arvopaperinvälittäjä perii välityspalkkiota. Osa mak-suista maksetaan erikseen, mutta osa menee suoraan rahaston arvosta. (Finanssivalvonta 2012a.)

4.3.1 Erikoissijoitusrahastot

Rahastojen kolme pääluokkaa ovat sijoitusrahastot, erikoissijoitusrahastot ja vaihtoehdoisrahastot. Sijoitusrahastolaki sääntelee, mihin sijoitusrahastot saavat sijoittaa ja miten varat hajautetaan eri sijoituskohteisiin. Sijoitusrahastojen sääntöjä vahvistaa Finanssivalvonta ja ne ovat sijoitusrahastodirektiivin mukaisia sijoitusrahastoja, UCITS-rahastoja. Erikoissijoitusrahastot poikkeavat sijoitusrahastolain mukaisesta periaatteesta hajauttaa riskiä. Niissä saa olla alle 16 eri sijoituskohdetta, kun tavallisessa sijoitusrahastossa pitää olla vähintään 16. Mikäli rahasto on erikoissijoitusrahasto, sen tulee ilmetä rahaston nimestä. Erikoissijoitusrahastojen säännöt on myös vahvistettu Finanssivalvonnan toimesta, mutta maaliskuussa 2014 astui voimaan laki vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista, ja sen myötä niiden sääntöjä ei enää vahvista Finanssivalvonta ja ne kuuluvat jatkossa vaihtoehtoisrahastojen joukkoon. (Finanssivalvonta 2014e.)

4.3.2 Vaihtoehtoisrahastot (AIF)

Vaihtoehtoisrahastot ovat yhteisön tai muun yhteistä sijoittamista, jossa varoja hankitaan useilta sijoittajilta ja ne sijoitetaan määritellyn sijoituspolitiikan mukaisesti. Niissä voidaan sijoittaa lähes mihin tahansa. Sijoitustoimintaa ei ole säännelty, mutta laki vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista määrittelee toiminnan järjestyksen ja viranomaisille sekä sijoittajille annettavat tiedot. Vaihtoehtoisrahasto voi olla muun muassa hedge-, kiinteistö-, pääoma-, hyödyke- tai infrastruktuurirahasto. Jos rahastosta on laadittu avaintietoesite ja sen hoitajalla on toimilupa, niin sitä saa tarjota myös ei-ammattimaiselle sijoittajalle, mutta pääasiassa niitä markkinoidaan vain ammattilaisille. (Finanssivalvonta 2014e, 2015c.)

4.3.3 Osakerahasto

Rahastot voidaan luokitella myös sijoituskohteen mukaan, joita ovat osakerahasto, korkorahasto, yhdistelmärahasto, rahasto-osuusrahasto, syöttörahasto ja pörssiinoteerattu rahasto (ETF). Osakerahastot sijoittavat pääasiassa osakkeisiin, mutta monet käyttävät sijoitustoiminnassa myös johdannaisia. Johdannaisten käytöstä kertovat rahaston säännöt ja esitteet. Rahastojen riski on pienempi, jos se sijoittaa maailmanlaajuisesti suuryrityksiin ja vastaavasti pieniin ja vähemmän kehittyneisiin osakemarkkinoihin sijoittavalla rahastolla on suurempi riski. (Finanssivalvonta 2014e.)

4.3.4 Korkorahasto

Korkorahastoissa varat sijoitetaan korkoa tuottaviin joukkolainoihin. Niihin kuuluu lyhyen, keskipitkän ja pitkän koron rahastot. Lyhyen koron rahastot voidaan jakaa edelleen rahamarkkinarahastoihin ja muihin lyhyen koron rahastoihin. Ne pyrkivät pitämään sijoitusten korkoriskin pienenä, joten sijoitukset tehdään lyhyisiin joukkolainoihin. Rahamarkkinarahastoa pidetään kaikkein vähäriskisimpänä rahastona. Pidemmän koron rahastot vastaavasti hakevat korkeaa tuottoa ja sijoittavat pitkäaikaisiin joukkolainoihin. Korkoriski on tällöin suurempi. (Finanssivalvonta 2014e, 2011a.)

4.3.5 Yhdistelmärahastot, rahasto-osuusrahastot, syöttörahastot

Yhdistelmärahastot ovat osake- ja korkorahastoiden yhdistelmä eli sijoitus tapahtuu osakkeisiin ja korkoa tuottaviin kohteisiin. Niiden painoarvot määritellään rahaston säännöissä. Niiden riskit vaihtelevat osakkeiden ja korkosijoitusten jakomäärästä, joten yleisesti riski on korkorahaston ja osakerahaston välimaastossa. Rahasto-osuusrahasto on toisiin rahastoihin sijoittava rahasto. Asiakkaan kannattaa kiinnittää huomionsa palkkioiden kokonaismäärään, joka koostuu sijoitusrahastojen ja kohderahastojen hoidosta. Syöttörahasto on sijoitusrahasto, mutta se sijoittaa suurimman osan varoistaan toiseen rahastoon. (Finanssivalvonta 2014e.)

4.3.6 Pörssinoteerattu rahasto (ETF)

ETF:t muistuttavat sijoitusrahastoja, ja niihin sovelletaan samanlaista sääntelyä. Niitä ostetaan ja myydään pääasiassa kansainvälisissä pörseissä osakkeiden tapaan, mutta niiden hinta elää pörssin aukioloaikana osto- ja myyntitarjousten mukaan. Monilla ETF:illä on samaan aikaan useita listauksia eri pörseissä ja valuutoissa. Erityisen runsaasti niitä on tarjolla Yhdysvalloissa sekä Saksassa. Yksityis-sijoittajat voivat käydä kauppaa ETF:istä arvopaperivälittäjien kautta, esimerkkinä pankit ja sijoituspalveluyritykset. Suomessa on listattuna tällä hetkellä hyvin vähän ETF:iä, mutta useimpien suomalaisten arvopaperinvälittäjien kautta niitä voi hankkia ulkomaisista pörseistä. Kaupan vastapuolena on markkinatakaaja tai toinen sijoittaja. (Finanssivalvonta 2015d.)

ETF:ien lähtökohta on tarjota osuus arvopaperi-indeksistä edullisilla kuluilla. Ne poikkeavat tavallisista sijoitusrahastoista pyrkimällä sijoittamaan varansa ainoastaan markkinan koostumusta kuvaavan indeksin mukaisesti. Useimmat niistä ovat passiivisia indeksiosuusrahastoja, ja sijoituksissa jäljitellään mahdollisimman tarkasti markkinaindeksiä joltakin alueelta. Niiden ideana on saada valitun markkinan keskimääräinen tuotto sijoitukselle, keskimääräisellä riskillä, mikä keventää kuluja vähäisen salkunhoidon vuoksi. Tarjolla on lisäksi kapeampiin alaindekseihin sijoittavia ETF:iä. Ne voivat valita kohteen myös strategisella kriteerillä, esimerkiksi suurten osinkojen, tuloskasvun tai arvostuskertoimen perusteella, jolloin niitä kutsutaan fundamentti-ETF:iksi tai dynaamisiksi ETF:iksi. Lisäksi markkinoille on tuotu täysin aktiivisiin strategioihin ja hedge-strategioihin perustuvia ETF:iä. Tarjolla on myös ETF:iä, joissa kohdemarkkinoiden tuotto luvataan käänteisenä tai moninkertaisena. Käänteiset sijoittavat myyntijohdannaisiin ja hyötyvät kurssilaskusta. Vivutetut tavoittelevat kohdeindeksin päivätuottoa kaksin- tai kolminkertaisena. Vivutetut sopivat lähinnä lyhytaikaiseen sijoittamiseen, sillä vipukertoimen päivittäisen tasapainotuksen seurauksena epäedullisen markkinakehityksen vaikutus korostuu yli. Markkinoille on tuotu nopeaan tahtiin uudentyyppisiä ETF:iä, ne sijoittavat johdannaisiin, joiden arvo määräytyy valitun indeksin mukaan. Se voi alentaa kuluja mutta samalla lisätä riskejä. Kohdeetuusvalikoimaan on nykyään tarjolla osakkeiden lisäksi omaisuuslajeja ja aktiivi-

sempaan salkunhoitoon perustuvia ETF:iä. ETF:t sekoitetaan usein muihin pörssi-listattuihin tuotteisiin, joita ovat pörssinoteeratut velkakirjat (ETN) ja pörssinoteeratut raaka-aineet (ETC). Ne eivät ole rakenteeltaan rahastoja, vaan velkakirjoja, jolloin sijoittajan asema voi olla esimerkiksi markkinahäiriön yhteydessä heikko. (Finanssivalvonta 2015d, f.)

Kuten muissakin sijoitusrahastoissa, ETF:t perivät osuudenomistajilta vuosittain hallinnointipalkkion. Se ilmoitetaan yleensä prosentuaalisena kokonaiskulusuhteena, joka sisältää myös säilytyskulut ja muut hallinnolliset kulut. Lisäksi salkun muokkaamisesta saatetaan maksaa kaupankäyntipalkkioita, mutta ne ovat yleensä huomattavasti pienempiä kuin aktiivisesti hoidettavalla sijoitusrahastolla. Sijoitusrahastoista poiketen kaupankäynnistä ei peritä merkintä- tai lunastuspalkkiota, sen sijaan asiakas maksaa normaalit sopimuksen mukaiset osakekaupankäynnin palkkiot. Asiakkaalla on oltava arvo-osuustili, josta säilytyspalkkio peritään. Näiden kulujen vuoksi ETF:t eivät sovi pieniin sijoituksiin. Tuotto vastaa sijoituskohteiden arvonkehitystä, joka koostuu markkinahinnan kehityksestä sekä mahdollisista osinko- tai korkotuotoista. ETF:t tilittävät osingot joko tietyn väliajoin asiakkaalle tai sijoittavat edelleen takaisin ETF:ään. (Finanssivalvonta 2015g.)

Rakenteensa perusteella ETF:iä voidaan ryhmitellä käteisperusteisiin (perinteinen fyysinen) ja swap-pohjaisiin (synteettisiin). Perinteiset indeksiosuusrahastot sijoittavat suoraan kohdeindeksin muodostaviin arvopapereihin täysin tai lähes samassa suhteessa kuin kohdeindeksissä. Synteettisten salkku muodostetaan kokonaan indeksijohdannaisilla. Se on rakennettu siten, että liikkeeseenlaskija omistaa vakuuskorin, mutta voi olla täysin riippumaton sijoituskohteesta. Tätä vakuutta vastaan se tekee kassavirtojen vaihtosopimuksen, jossa vakuuden tuotto vaihdetaan vertailuindeksin kokonaistuotantoon swap-sopimuksen vastapuolen kanssa. Synteettisissä etuna on, ettei hallinnoijan tarvitse muokata salkkua indeksin tasapainoituksen, osingonjaon tai muiden yhtiötapahtumien yhteydessä, sen sijaan kaupankäyntikustannukset rajoittuvat indeksijohdannaisen ostosta ja myynnistä aiheutuviin kuluihin. Tällöin ne saattavat olla edullisempia kuluiltaan kuin fyysiset ETF:t. Ostaja voi toisaalta altistua vaihtosopimuksen vastapuolen maksukykyyn liitty-

välle riskille. Tappioriskiä on kuitenkin rajoitettu vakuuksien avulla enintään 10 prosenttiin rahaston arvosta. (Finanssivalvonta 2011b.)

ETF:ien riskit ovat lähes samat kuin muissakin kansainvälisissä rahastosijoituksissa. Tiedon hankkiminen voi edellyttää sijoittajalta enemmän oma-aloitteisuutta. Niihin liittyy muun muassa sisältöriski, jolloin sijoituskohteet eivät välttämättä vastaa tarkasti rahaston nimeä tai kohdemarkkinan koostumusta. Sisältöriski saattaa korostua kansainvälisessä ETF-sijoittamisessa, missä rahastoja koskevaa tietoa ei ehkä ole helposti saatavilla. Siihen voi liittyä aktiivisen poikkeaman riski, missä rahaston tuotto voi poiketa vertailuindeksistä. Passiivisesti markkinaindeksin mukaan sijoittavien ETF:ien aktiivinen poikkeama voi olla pieni, mutta riski on oleellinen sijoittajan kannalta, kun tavoitteena on indeksin tuoton saavuttaminen. Esimerkiksi hallinnointipalkkiot ja salkun muokkaamiseen liittyvät kaupankäyntikulut aiheuttavat negatiivista poikkeamaa. Jos aktiivisesti sijoituskohteensa valitsevan ETF:n salkunhoitaja tekee huonoja sijoituspäätöksiä, vallitsee aktiivisen sijoittamisen riski. Vaihdoilta ohuille markkinoille sijoittaviin ETF:iin ja synteettisiin ETF:iin liittyy likviditeettiriski. Joskus arvopapereiden arvon määrittäminen luotettavasti on vaikeaa, ja hiljaisilla markkinoilla rahaston omat arvopapereiden myynnit voivat painaa kohde-etuuksien markkinahintoja alaspäin. Mitä likvidimpi ETF:n sijoituskohde on ja vaihdetumpi ETF on kyseessä, silloin on yleensä pienempi osto- ja myyntitarjousten erotus. Kun markkinakriisissä joidenkin markkinoiden likviditeetti heikkenee, niille sijoitettavien ETF:n spreadit kasvavat osto- ja myyntitarjousten laskun myötä. Lisäksi taloudellisen sitoumuksen vastapuolen kyky suorittaa velvoitteestaan eli vastapuoliriski liittyy hieman kaikkiin sijoitusrahastoihin, erityisesti johdannaissopimuksia ja UCTS III -direktiivin mahdollistamia eurooppalaisia swap-ETF:iä, joiden salkku on kokonaan rakennettu indeksijohdannaisilla. Vastapuoliriskiä on kuitenkin näissä tapauksissa rajoitettu vakuuksien avulla. (Finanssivalvonta 2015h.)

4.4 Osakesijoittaminen

Osakkeet ovat osakeyhtiön liikkeeseen laskemia arvopapereita. Ne voivat olla julkisen (Oyj) tai yksityisen osakeyhtiön (Oy). Molempien kauppaa käydään monen-

keskisessä kaupankäyntijärjestelmässä, mutta julkisen osakeyhtiön osakkeilla voi käydä kauppaa myös arvopaperipörssissä eli säännellyillä markkinoilla. Molemmat mahdollistavat, että ostajat ja myyjät kohtaavat sekä hinta määräytyy osto- ja myyntitarjousten perusteella. Monenkeskinen kaupankäyntijärjestelmä on arvopaperipörssiä kevyemmin säännelty. (Finanssivalvonta 2015i.)

Kun aloittaa osakesijoittamisen, kannattaa tutustua hyvin yhtiöön ja sen toimialaan ja siitä huolimatta valittu osake ei välttämättä kehity toivotulla tavalla. Laissa on määriteltä, mitä tietoja pörssiyhtiön tulee antaa toiminnastaan. Niiden tulee olla riittäviä sijoittajien perusteltuun arvioon arvopapereista ja niiden liikeeseen laskevasta yhtiöstä. Pörssiyhtiöiden pitää julkistaa päätökset ja yhtiötä koskevat seikat, jotka vaikuttavat oleellisesti osakkeiden arvoon. Osakkeet sisältävät suuremman riskin monenkeskisellä kauppapaikalla, sillä säännöt ovat kevyemmät tiedottamisenkin suhteen. (Finanssivalvonta 2015i.)

Osakkeen hintaa voi arvioida monilla eri tavoilla, esimerkiksi voi hyödyntää erilaisia tunnuslukuja. Voittokerroin eli osakkeen hinnan suhde osakekohtaiseen tulokseen (P/E-luku) näkyy korkeana, kun osakkeen pörssikurssi heijastaa pitkän ajan tuotto-odotuksia. Esimerkiksi kasvuyhtiöissä liikevaihto kasvaa nopeasti. Niiden kurssit saattavat kuitenkin vaihdella voimakkaasti. Jos osakkeen hinta on suuri suhteessa voittoon, se tarkoittaa, että sijoittajat uskovat tulevaisuuden kasvuun tai vaihtoehtoisesti osake on yliarvostettu. Substanssiarvo (P/B-luku) vertaa osakkeiden markkina-arvoa tasearvoon. Osakekohtaista tulosta mittaa EPS-luku. Osingonmaksun suuruutta mittaa osinkotuottoprosentti, joka kertoo, minkä suuruisen osinkotuotto on suhteessa osakkeen hintaan. Mahdollisimman monia tunnuslukuja kannattaa seurata pidemmältä ajanjaksolta, jotta saa oikean kuvan. (Finanssivalvonta 2015j.)

Osakekauppaa voi käydä arvopaperivälittäjien kautta. Heille annettavassa toimeksiannossa tulee määritellä tarkasti, minkä yhtiön osaketta halutaan ostaa tai myydä sekä määrä ja hinta. Se voidaan suorittaa päivän hinnan mukaan, jolloin kaupat tehdään vallitsevaan kurssitasoon tai rajahinnalla, jolloin kaupat tehdään asetetulla rajahinnalla tai sitä edullisemmalla hinnalla. Omistusoikeus siirtyy kaupanteko-

hetkellä, mutta tiedot näkyvät omistusluetteloissa vasta selvitysmenettelyn jälkeen mikä kestää yleensä kolme pankkipäivää. Kaupat selvitetään arvopaperikeskuksessa ja sen yhteydessä osakkeita vastaavat arvo-osuudet siirtyvät arvo-osuustililtä toiselle. (Finanssivalvonta 2015k.)

Osakeanneilla yhtiöt keräävät omaa pääomaa. Ne toteutetaan ensimarkkinoilla laskemalla liikkeeseen uusia osakkeita ja tarjousaikana sijoittajat voivat niitä merkitä. Osakeanteja on erityyppisiä. Merkintäoikeusanti antaa etuoikeuden vanhoille osakkeenomistajille merkitsemään uusia osakkeita aiemman omistussuhteensa mukaisesti. Merkintäoikeuksia voi myös myydä. Kaupankäyntiin varattu aika voi olla jopa lyhyempi kuin varsinainen merkintäanti ja käyttämättömät merkintäoikeudet menettävät arvonsa ajan päättyessä. Suunnatun annin kohteena on tavallisesti tietty sijoittajajoukko esimerkiksi institutionaaliset sijoittajat, henkilöstö tai johto. Listautumisanti järjestetään yhtiön listautuessa pörssiin. Yhtiö hankkii lisää pääomaa ja laajentaa omistuspohjaansa. Hinnan arviointi on vaikeaa listautumisannissa, koska osakkeella ei ole vielä markkinahintaa. (Finanssivalvonta 2015k.)

Kustannukset koostuvat arvopaperivälittäjien perimistä kaupankäyntikuluista ja osakkeiden säilyttämisen kuluista. Kaupankäyntiin pörssiosakkeilla tarvitaan arvo-osuustili, jonka voi avata oman palveluntarjoajan luona tai Arvopaperikeskuksessa. Tuotto koostuu mahdollisista osingoista ja kurssin nousuista. Tuotot ovat riippuvaisia yrityksen tuloksesta ja yhtiökokouksen päätöksestä osinkoihin liittyen. Merkittävämpänä nähdään arvonnousu, joka likvidoituu osakkeita myytäessä myyntivoittona. Myös mahdollinen tasainen osinkovirta kerryttää osakkeelle arvoa. Osakkeiden kurssikehitys riippuu markkinoiden yleisestä kehityksestä sekä yhtiöön liittyvistä odotuksista tulevaisuuden suhteen. Yhtiö voi myös ostaa omia osakkeitaan. Näin se voi jakaa osakkaille voittoja, sillä osakkeiden osto ja mitätöinti vähentävät osakkeiden lukumäärää, jolloin arvo jakaantuu pienemmälle osakemäärälle. Yhtiö voi myös antaa osakkeenomistajille uusia osakkeita maksutta, tätä kutsutaan rahastoanniksi. (Finanssivalvonta 2014f, 2015i.)

Kurssit vaihtelevat osakkeissa kysynnän ja tarjonnan mukaan ja kysyntään vaikuttavat yhtiön tulevien tuottojen odotukset. Tuottoihin vaikuttavat suuresti myös

suhdanteet. Riski on osakkeissa suuri, sillä hinnanvaihtelu voi olla suurta. Siihen vaikuttaa myös liikkeenlaskijan toimiala, lainsäädännön muutokset sekä osakkeiden määrä ja omistuksen jakautuminen. Riskiä voi pienentää hajauttamalla osakkeomistuksia erilaisten yhtiöiden, toimialojen ja maantieteellisten alueiden välillä. Hajauttamisella ei pystytä suojautumaan kuitenkaan yleiseltä kurssitason laskulta. Vaihtoehtona ovat osakkeisiin sijoittavat sijoitusrahastot, jotka mahdollistavat laajat hajautukset mutta niissä on suuremmat kulut. (Finanssivalvonta 2015i, l.)

4.5 Säästö ja sijoitusvakuutukset

Asiakas sopii henkivakuutusyhtiön kanssa henkivakuutussopimuksen, jolla kerrytetään säästöä tulevaisuutta varten. Niiden tuotto määräytyy joko sijoitussidonnaisuuden tai laskuperustekorona mukaan tai niiden yhdistelmän mukaan. Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa valitaan itse sijoitukset, jotka voivat olla esimerkiksi sijoitusrahastojen osuuksia. Kohteita voi vaihtaa sopimuksen voimassa ollessa. Tuotto määräytyy valittujen kohteiden arvon kehittyessä ja asiakas kantaa riskin itse eli voi menettää pääomansa osittain tai kokonaan. Laskuperustekokoisessa vakuutuksessa kertyneet varat sijoittaa vakuutusyhtiö, jolloin se myös vastaa riskistä. Tuotto muodostuu sovitusta laskuperustekorosta ja asiakashyvityksestä. Korko voi olla kiinteä tai johonkin korkotekijään sidottu. (Finanssivalvonta 2012b.)

Kummallekaan muodolle ei ole olemassa talletussuojaa eli niihin liittyy liikkeellelaskijariski. Kuitenkin vakuutusyhtiöiden konkurssit ovat harvinaisia ja Finanssivalvonta valvoo niiden vakavaraisuutta. Ne eivät ole myöskään kohteena likvidejä, sillä rahaksi muutettaessa saattaa joutua maksamaan takaisinnostokuluja ja takaisinmaksettava määrä voi olla pienempi kuin senhetkinen säästö. (Finanssivalvonta 2010.)

Yleensä säästövakuutuksessa säästetään vähitellen esimerkiksi kuukausittaisina erinä ja sijoitusvakuutuksessa sijoitetaan yksi tai useampi suuri kertamaksu. Niiden ideana on vakuuttaa tietty henkilö ja palauttaa säästöt sovittuna ajankohtana, jos henkilö elää. Niihin on mahdollista liittää kuolemanvaraturva, jolloin kaikki säästöt eivät jäisi vakuutusyhtiöön. Ne on tarkoitettu pitkäaikaiseen säästämiseen,

ja säästöaikana nostamisesta saatetaan periä huomattavia kuluja. Vakuutuksen tuottoa verotetaan vasta vakuutusajan lopussa, sen perusteella kuka on säästön saajana ja minkälaiseksi tuloksi se katsotaan. Vakuutuksen ottajan tulee muistaa, että verosäännökset saattavat muuttua ajan kuluessa. Niihin liittyviä kuluja ovat myös muun muassa ylläpitokulut ja -palkkiot sekä mahdollisten sijoitusrahastojen hoitokulut. (Finanssivalvonta 2013c, 2014g.)

4.6 Joukkovelkakirjalaina

Joukkovelkakirjalainat ovat pankkien yritysten, valtioiden, kuntien ja muiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia lainoja. Sijoittajalla on runsas tarjonta, josta valita sopiva sijoituskohde omin tarpeisiin ja tavoitteisiin. Niitä ovat esimerkiksi perinteiset joukkovelkakirjalainat, joihin kuuluu obligaatiot ja debentuurit, osakesidonnaiset joukkovelkakirjalainat, jotka sisältävät esimerkiksi vaihtovelkakirjalainat sekä indeksilainat, jotka ovat erilaisiin kohde-etuuksiin sidottuja joukkovelkakirjalainoja. Tuotto-odotukset perinteisissä joukkovelkakirjalainoissa voivat jäädä pienemmiksi moneen muuhun sijoitustuotteeseen verrattuna, mutta toisaalta niissä on vähäisempi riski. Ne edellyttävät pääsääntöisesti 3–5 vuoden sijoitusaikaa ja niihin sijoitettava vähimmäismäärä alkaa yleensä 1000 eurosta, mutta se voi olla myös huomattavasti suurempi. Joukkovelkakirjalainoja voi myydä ja ostaa myös niiden liikkeeseenlaskun jälkeen, eli ne ovat jälkimarkkinakelpoisia. Jälkimarkkinat eivät ole kuitenkaan yhtä aktiivisia kuin osakemarkkinat. Myyntihinta voi olla suurempi kuin nimellisarvo, jolloin myynnistä saa myyntivoittoa. Lainojen keskinäinen vertaaminen on sijoittajan kannalta yhtä tärkeää kuin joukkovelkakirjalainan lainaehtojen huolellinen läpikäynti. Sijoittaja voi verrata eri liikkeeseenlaskijoiden lainojen tuoton laskentaa ja palkkiota. (Finanssivalvonta 2015m.)

Kustannuksia muodostuu mahdollisista merkintäpalkkioista ja säilytysmaksuista. Laina on mahdollista myydä ylikurssiin, eli sijoittajan lainasta maksama määrä on suurempi kuin lainan nimellisarvo. Korkoperusteisissa on yleensä vaihtuva emisiokurssi, eli merkintäaikana lainasta maksettava hinta vaihtelee yli tai alle lainan nimellispääoman. Mikäli joukkovelkakirjalainan voi myydä ennen eräpäivää jälkimarkkinoilla, voi aiheutua luovutustappiota, jos myyntihinta on pienempi kuin

nimellisarvo. Tuotto muodostuu pääsääntöisesti korosta. Kokotuotosta peritään lähdevero. Perinteisissä joukkovelkakirjalainoissa sijoittajille maksetaan lainan nimellispääoma esimerkiksi lainan eräpäivänä ja korkoa maksetaan yleensä vuosittain. Tuottoon vaikuttaa myös emissiokurssi eli se hinta, joka joukkovelkakirjasta maksetaan suhteessa nimellispääomaan. Sitä kutsutaan efektiiviseksi korkoksi eli mitä nimelliskoron mukaan maksettava korko tuottaa joukkovelkakirjasta maksettavalle hinnalle. (Finanssivalvonta 2011c.)

Joukkovelkakirjalainoissa on riski, joka liittyy liikkeeseenlaskijan takaisinmaksukykyyn, eli hän ei maksukyvyttömyyden vuoksi pysty maksamaan lainaa takaisin. Tällöin sijoittaja voi menettää sijoittamansa pääoman sekä mahdollisen tuoton osittain tai kokonaan. Takaisinmaksukyvyyn arvioimiseksi lainan esitteessä kuvataan liikkeeseenlaskijan taloudellista asemaa ja toimintaan liittyviä riskejä. Niihin liittyy myös likviditeettiriski. Jos joukkovelkakirjalaina halutaan myydä kesken laina-ajan, ei kiinnostuneita ostajia välttämättä löydy tai tarjottu hinta voi olla epävarma. Yleensä liikkeeseenlaskijat antavat lainoilleen takaisinostohinnan laina-aikana. Ennenaikaisesta myynnistä voi syntyä tappiota, mikäli markkinoilla on ainoastaan yksi ostajataho, ei silloin tarjottu hinta välttämättä ole paras mahdollinen sijoittajan kannalta. Debentuureissa voi olla huonompi asema liikkeeseenlaskijan mahdollisessa konkurssitilanteessa. Muita riskejä ovat korkoriski, inflaatoriski ja valuuttariski. (Finanssivalvonta 2011d.)

4.7 Indeksilainat

Indeksilaina, käytetään myös nimiä osakeindeksilaina, hyödykelaina ja pörsiobligaatio, on joukkovelkakirjalaina, jonka tuotto on sidottuna kohde-etuuden arvon kehitykseen. Se voi olla esimerkiksi osake, osakekori tai osakeindeksi. Viime aikoina ovat nousseet myös valuuttakurssi, hyödykejohdannaiset ja usean hyödykkeen muodostamat hyödykekorit kohde-etuuksiksi. Tuottona sijoittaja saa indeksihyvityksen, mikäli kohde-etuus on kehittynyt lainan ehdoissa määritellyllä tavalla. Indeksilainoilla on vähäisempi riski ja vastapainona myös tuotto-odotukset voivat jäädä pieniksi. Ne ovat yleensä pääomaturvattuja, eli sijoitettu osuus maksetaan takaisin sopimuksen päättyessä kohde-etuuden arvosta riippu-

matta. Se on kuitenkin voimassa vain eräpäivänä, jolloin lainaa myydessä ennen eräpäivää myyntihinta määräytyy markkinahinnan mukaan myyntiajankohtana. Indeksilainoihin liittyy liikkeellelaskijariski, jolloin sijoittaja saattaa menettää sijoittamansa pääoman kokonaan tai osittain. Niiden kulut vaihtelevat liikkeellelaskijoittain, sillä lainaehdot ovat aina erilaisia. (Finanssivalvonta 2010b.)

4.8 Kapitalisaatiosopimukset

Kapitalisaatiosopimus tehdään vakuutusyhtiön ja asiakkaan välille, mutta sillä ei vakuuteta ketään. Se on aina määräaikainen ja se voi olla samalla tavalla sijoitusidonnainen tai laskuperustekorkoinen kuin säästö- ja sijoitusvakuutuksetkin. Eli asiakas joko valitsee itse sopimukseen liittyvät sijoitukset, joiden arvon mukaan tuotto määräytyy tai antaa vakuutusyhtiön päättää, miten varat sijoitetaan eri kohteisiin, jolloin tuotto muodostuu laskuperustekorosta sekä asiakashyvityksestä. Tuotteen nimestä ei voi päätellä tuotteen sisältöä tai juridista muotoa vaan se selviää sopimuksen sisällöstä. Kapitalisaatiosopimukset ovat myös tarkoitettuja pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen, ja säästöjen nostamisesta säästöaikana saatetaan periä huomattavia kuluja. Verotus tapahtuu vasta säästöajan lopussa. Niissä on samat kulut ja tuotot sekä riskit kuin säästö- ja sijoitusvakuutuksissa. (Finanssivalvonta 2012c.)

4.9 Warrantit

Warrantti on arvopaperi, joka on asetettu pankin tai sijoituspalveluyrityksen toimesta. Se kohdistuu johonkin kohde-etuuteen esimerkiksi osake tai indeksi, se voi olla myös mikä tahansa hyödyke tai valuutta. Niillä on rajoitettu voimassaoloaika eli juoksuaika ja niillä käydään kauppa pörssissä kuten osakkeilla, eli sijoittajalla tulee olla arvo-osuustili. Warrantin arvonmuutokset voivat olla moninkertaisesti kohde-etuuden verran, joten riski menettää pääoma on hyvin suuri. Keskeisessä osassa kaupankäyntiä on liikkeeseenlaskijan antama markkinatakaus. Se sitoutuu antamaan warrantille osto- ja myyntinoteerauksen kaupankäynnin ajan. Warrantin toteutushinta määrittää oikeuden osto- ja myyntihintaan ja warrantissa oleva kerroin määrittää, kuinka monta niitä tarvitaan, jotta voi ostaa tai myydä kohde-etuuden. Sijoittaja saa warrantin eräpäivän mahdollisen arvon rahana tai arvo-

osuuksina. Se voi olla myös arvoton eräpäivänä, jolloin sijoitus menetetään. (Finanssivalvonta 2015n.)

4.10 Muita säästämisen muotoja

Valuutta- ja jalometallikauppa eivät vaadi toimilupaa eikä toimija kuulu Finanssivalvonnan valvottaviin. Toisaalta jos kaupankäyntiin kytketään jonkinlainen sijoitustuote tai -väline, niin toiminta on luvanvaraista. Jalometallikaupasta lisätietoa antaa turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes. Valuuttakauppa on verkossa helppoa, ja kauppa käy ympäri vuorokauden. Tärkeää on arvioida tilanteita ja seurata taloustilannetta. Tarkoitus on kaupata valuuttaa suhteessa toiseen valuuttaan. Hinta vaihtelee valuuttakurssien mukaan. Sijoittamisessa käytetään yleensä isoja vipukertoimia, mikä tekee siitä erittäin riskipitoista. Vipukertoimia ei tarvitse käyttää täysimääräisesti, jolloin riskit ovat helpompia hallita. (Finanssivalvonta 2014h.)

Asuntosijoittamisella voi ansaita passiivista tuloa säännöllisesti ja siinä on mahdollisuudet hyviin tuottoihin. Kannattaa pyrkiä löytämään asunto, joka maksaa markkinahintaa vähemmän, sillä ei ole takuuta, että myytäessä saisi markkinahintaa paremman hinnan. Tuottoa voi tulla sekä vuokratuloina että arvonnousuna. Mahdollisia ulkopuolisia vipuvoimia kannattaa hyödyntää, jolloin riski madaltuu ja tuottomahdollisuudet kasvavat. (Sijoittaja 2016.)

Metsä on sijoituksena vakaa ja riskiä hajauttava omaisuusluokka. Metsä kasvaa talouden kehityksestä riippumatta ja hintakehitys on vakaata. Tuottoon vaikuttavat hyvä metsän hoito ja tehokas hankinta. Metsään voi sijoittaa metsätilojen ja yhteismetsien osuuksien ostamisen lisäksi myös metsärahastoilla. (Sijoittaja 2015.)

Johdannainen on tuote, joka johtaa hintansa kohde-etuuden mukaan eli arvo perustuu toisen arvopaperin arvoon. Kohde-etuus voi olla osake, indeksi, valuutta, joukkovelkakirja tai hyödyke ja eksoottisimmat voivat olla vaikka sähkö tai sääilmiö. Toisin sanoen sijoittamalla johdannaisen saa suuremman tuotto- ja tappiopotentiaalin kuin suoraan sijoittamalla kohde-etuuksiin. Johdannaisia voidaan käyttää muun muassa suojaamiseen, spekulointiin ja arbitraasiin. Suojaamisella

vähennetään riskiä tai se poistuu kokonaan. ”Esimerkiksi maanviljelijä voi vehnään kohdistuvien futuurien avulla suojata tuotantonsa vehnän hinnanvaihteluja vastaan ja ”lukita” sen tiettyyn hintatasoon” (Sijoitustieto, 2015). Spekulaatiolla voi vivuttaa sijoituksen tiettyyn kohde-etuuteen ja vapauttaa pääoman muihin sijoituksiin. Arbitraasissa kohde-etuuden ja futuurin hintaeroista voi hyötyä, jolloin voi lukita varman tuoton, kun hinnoitteluvirhe on riittävän suuri. Johdannaismarkkinoilla suurin osa volyymistä tehdään kahden osapuolen välisinä sopimuksina eli niin kutsuttu OTC-markkina. Nämä sopimukset eivät välttämättä ole standardoituja toisin kuin pörssissä, missä myös voi käydä johdannaiskauppaa. (Sijoitustieto, 2015.)

Erilaisia johdannaisia ovat optiot, futuurit, eksoottiset johdannaiset ja piensijoittajan johdannaiset (termiitit, swapit). Optioissa ostajalla on oikeus ostaa tai myydä kohde-etuus tiettyyn hintaan ja tiettyinä hetkenä tulevaisuudessa, mutta tähän ei ole velvollisuutta. Myyjällä on velvollisuus täyttää sopimusehdot sen toteutuessa. Ostaja maksaa myyjälle preemion oikeudesta. Osto-optiolla saa ostaa ja myyntioptiolla saa myydä kohde-etuuden option toteutuessa. Ostaja uskoo kohde-etuuden hinnan nousuun. Hinnoittelu on monimutkaista, sillä odotetulla volatiliiteetilla on suuri rooli. Futuurisopimus syntyy, kun ostaja ja myyjä päättävät kohde-etuuden ostamisesta tai myynnistä tiettyyn hintaan tiettyinä päivinä tulevaisuudessa. Ostajalla on velvollisuus ostaa ja myyjällä toimittaa kohde-etuus toteutuspäivänä. Futuurikauppojen välikätenä toimii pörssi ja kauppaa käydessä koko summaa ei tarvitse maksaa etukäteen, vaan ostaja asettaa vakuudeksi prosenttiosuuden futuurin hinnasta. Tarkoituksena on tarjota mahdollisuus riskienhallintaan kohde-etuudessa. Eksoottisilla johdannaisilla kauppaa käyvät normaalisti suuret instituutiot, hedge-rahastot ja investointipankit. Piensijoittajan johdannaiset ovat liikkeellelaskijoiden lanseeraamia, pörssien listoilla ja niiden kaupankäynti hoidetaan välittäjän kautta. (Sijoitustieto, 2015.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusmenetelmä

Vaihtoehtoina menetelmiin on kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen menetelmä. Menetelmä valitaan siten, että se tukee mahdollisimman hyvin omaa tutkimusta, jotta saataisiin luotettavaa ja pätevää tietoa aiheesta. Kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä pyrkii selvittämään asioita syvällisemmin kuin kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa on yleensä vain muutamia vastauksia, joiden avulla pyritään saamaan syvällisempiä vastauksia kysymyksiin *miksi* ja *kuinka*. Laadullisessa menetelmäsuuntauksessa voi käyttää apuna erilaisia menetelmiä, esimerkkinä havainnointi, haastattelut ja ryhmäkeskustelut. Kvantitatiivinen tutkimus kuvaa ja tulkitsee kohdetta numerojen ja tilastojen avulla. Tarkoituksena on saada yleistä tai yleistettävää tietoa tutkittavasta aiheesta eli aineisto on yleensä määrällisesti iso. Tällöin pyritään selvittämään erilaisia luokitteluita ja syy-seuraussuhteita vertailemalla ja tarkastelemalla numeerisia tuloksia. Myös erilaiset tilastolliset ja laskennalliset analyysimenetelmät kuuluvat kvantitatiiviseen menetelmäsuuntaukseen. (Eskola & Suoranta 2000, 15-18.)

Tässä tutkimuksessa vastauksia tutkimuskysymyksiin haettiin käyttämällä kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Sillä saadaan yleistettävää tietoa aiheesta. Aineisto on numeerista ja tutkimuksesta saadut tulokset esitetään numeerisina. Aineisto kerättiin kyselyllä, joka lähetettiin X pankin henkilöasiakkaille. Asiakkaiden säästämistä oli perusteltua tutkia, koska se toisi lisäarvoa pankin säästämistuotteille ja olisi oiva apu myynnissä ja markkinoinnissa. Aineiston keräämiseen valittiin kysely, koska sillä saataisiin tavoitettua mahdollisimman moni asiakkaista yhtäaikaisesti. Kyselyllä kerättiin numeerista dataa. Tiedoista kerätään yhteenvetoja ja lasketaan keskiarvoja ja ääripäitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136-137.)

5.2 Kyselylomake

Tutkimusaineisto kerättiin kyselyllä, jotta saataisiin runsaasti dataa. Kyselylomaketta suunniteltaessa hyödynnettiin erilaisia aikaisempia tutkimuksia ja kyselyitä,

joiden pohjalta muodostettiin kysymyksiä. Kysymykset ryhmiteltiin lomakkeelle aihealueittain omiin osioihin. Vastaajat jaettiin kahteen osaan, kysymykset erikseen sekä säästäville asiakkaille että asiakkaille jotka eivät säästä. Jako tehtiin kysymyksessä 10, jolloin seuraava osio määrittyi sen mukaan vastasiko asiakas säästävänsä vai ei. Aluksi kysely oli melko pitkä, joten siitä rajattiin jonkin verran kysymyksiä, samalla tarkistettiin, ettei samoja kysymyksiä toistettaisi. Lisäksi joitain kysymyksiä yhdisteltiin toisiinsa. Kyselyä näytettiin useille henkilöille, sekä asiantuntijoille että henkilöille, jotka eivät tunne aihetta kovin tarkasti. Näin saatiin rajattua toistuvat kysymykset sekä selvennettyä epäselviä kohtia. Yhteensä kysymyksiä tuli 29 (Liite 1), joista viimeisessä kysytään palautetta. Alussa on muutama kysymys, jotka selvittävät vastaajan perustietoja. Tämän jälkeen käydään läpi yleisiä asioita liittyen säästämiseen ja sijoittamiseen, ja tässä osiossa selvitetään, onko vastaaja säästäjä vai ei-säästäjä. Sen jälkeen säästäjille on tarkemmat kysymykset tottumuksista säästämiseen ja ei-säästäjille muutama kartoittava kysymys. Kun kysely oli valmis, sen toimivuutta testattiin erilaisilla alustoilla. Sen jälkeen siihen tehtiin saatekirje motivoimaan kyselyyn vastaamista.

5.3 Aineiston keräys

Vastaajiksi valittiin X pankin asiakkaat Z ja W alueiden konttoreilta. Kysely lähetettiin sähköisessä muodossa asiakkaille verkkopankin kautta. Kyselyn alussa ilmaistiin selkeästi, että vastaukset ovat anonyymejä ja kyselyyn vastataan nimettömänä. Kysely lähetettiin kaiken ikäisille asiakkaille, jotta saataisiin mahdollisimman laaja katsaus asiakkaiden mielipiteistä ja käsityksistä. Yhteensä kysely lähetettiin 3918 henkilölle. Vastausaika oli 9.4. – 30.4.2018. Kyselyaikana päätettiin pitää kolme viikkoa, jotta mahdollisimman moni asiakkaista ehtisi nähdä kyselyn linkin verkkopankissaan. Kyselyyn vastasi 214 henkilöä, ja vastausprosentiksi tuli 5,46 %.

5.4 Aineistoon sovellettavat tilastolliset menetelmät

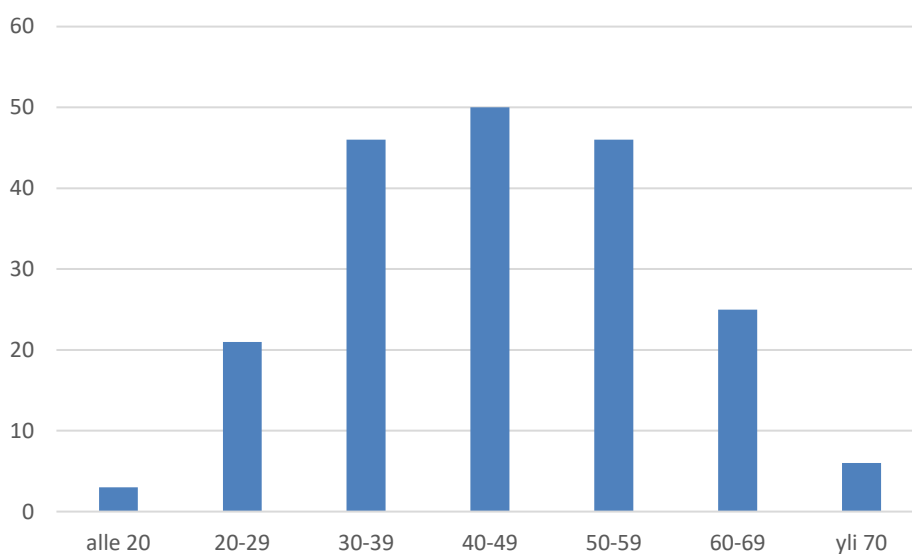
Aineistoa analysoidaan erialisin kuvailevin tilastomenetelmin. Muuttujina olevaa aineistoa luokitellaan ja tarkastellaan jakautumista, vaihteluvälejä ja keskiarvoja esitetään sekä käytetään ristiintaulukointia. Tietoja esitetään kaavoina ja taulukoi-

na ja esittämisessä voidaan käyttää kategorisia, määrällisiä ja asteikolla mitattuja muuttujia. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan kuvailla saatuja tuloksia ja kartoittaa vaikutussuhteita alustavasti. Taulukoidut tulokset eivät vaadi lukijalta syvällistä menetelmän tuntemusta. Lisäksi ristiintaulukointi antaa tutkijalle sekä raportin lukijoille enemmän informaatiota kuin yhteen suuntaan esitetyt frekvenssit. Tässä tutkimuksessa ristiintaulukoidaan keskenään useita eri muuttujia sekä etsitään vaikutussuhteita sen avulla.

6 TULOSTEN RAPORTOINTI

6.1 Taustatiedot

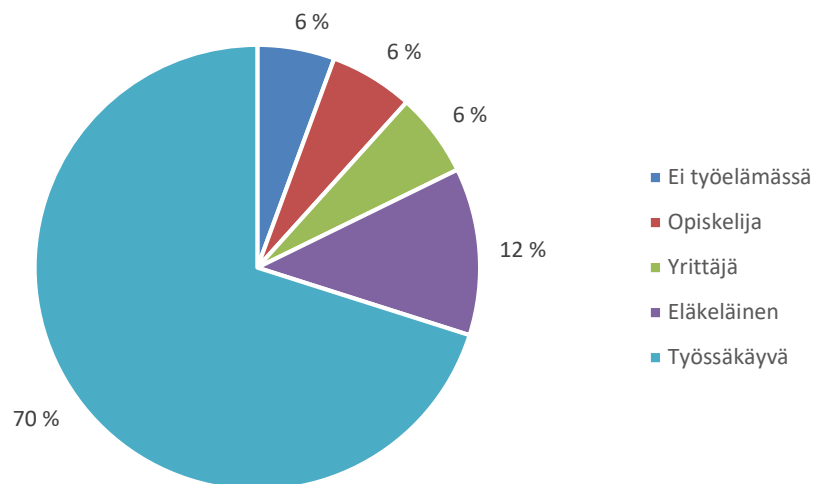
Yhteensä vastauksia kyselyyn saatiin 214 kappaletta. Näistä 197 ilmoitti ikänsä. Kolme vastaajaa oli alle 20-vuotiaita, 21 vastaajista oli 20–29-vuotiaita, 46 vastaajista oli 30–39-vuotiaita, 50 vastaajaa oli 40–46-vuotiaita, 46 vastaajaa oli 50–59-vuotiaita, 25 vastaajaa oli 60–69-vuotiaita ja kuusi vastaajaa oli yli 70 vuotta. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Tutkimusjoukon jakauma ikäluokkiin. (n=197).

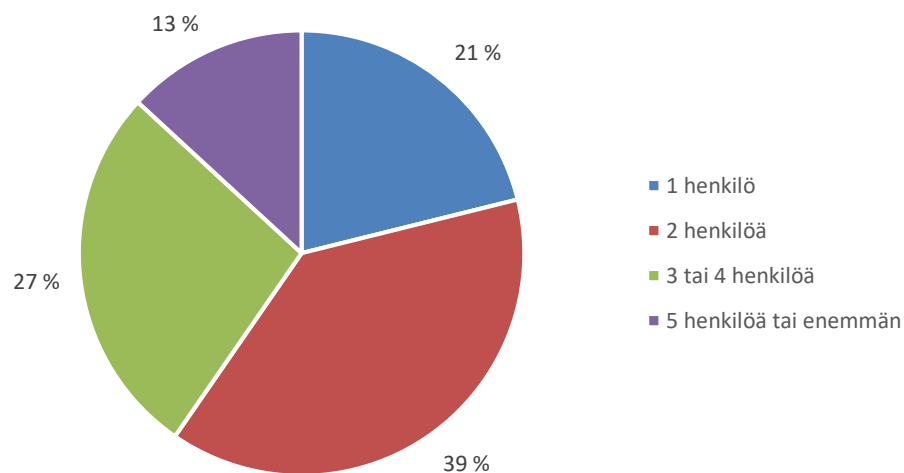
Vastaajien sukupuoli jakaantui tasan, sekä miehiä että naisia oli 107 kappaletta. 70 % eli suurin osa kyselyyn vastanneista oli työssäkäyviä. 12 % oli eläkkeellä olevia ja yrittäjiä ja opiskelijoita oli molempia 6 %. Ei työelämässä olevia vastaajia oli 6 %. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Tutkimusjoukon jakauma elämäntilanteisiin. (n=214).

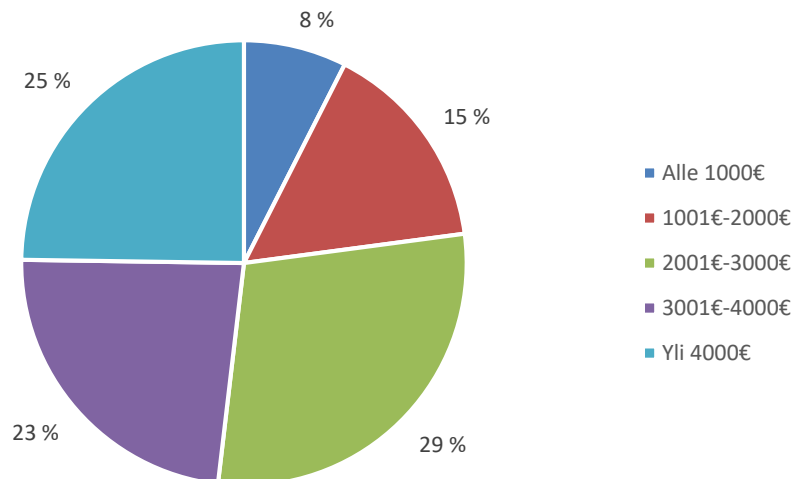
Yhden hengen talouksia oli 21 %. Eniten vastauksia tuli 2 hengen talouksista, joita oli 39 %. Taloudet, joissa on 3 tai 4 henkeä oli 27 % ja sitä suurempia talouksia oli 13%. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Tutkimusjoukon jakauma talouden koon mukaan. (n=213).

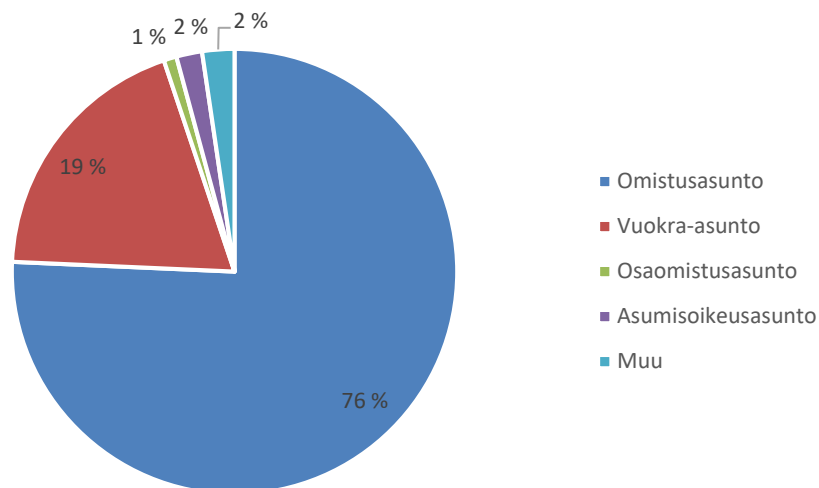
Vastaajista alle 1000 euroa tienaavia oli 8 %, 1001–2000 euroa tienaaviin vastaajia oli 15 %. Eniten vastaajia oli 2001–3000 euroa tinaavissa 29 %. Suomessa

yleisin ansio on 2600 euroa (2017) (Tilastokeskus 2018). 3001–4000 euroa tienasi 23 % vastaajista ja yli 4000 euroa tienasi 25 %. (Kuvio 4.)

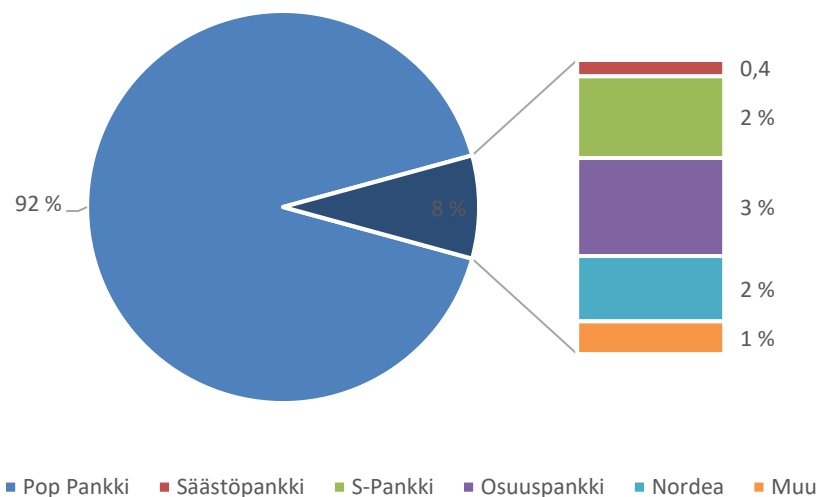
Kuvio 4. Tutkimusjoukon jakauma tulojen koon mukaan. (n=214).

Suurin osa vastaajista eli 76 % asuu omistusasunnossa. 19 % vastasi asuvansa vuokralla. Osaomistusasunnossa asuu 1 % ja asumisoikeusasunnossa 2 %. Vastaajista 2 % valitsi muun asumismuodon ja siihen luetaan esimerkiksi vanhempien tai muun luona asuminen. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Tutkimusjoukon jakauma asumismuodon mukaan. (n=214).

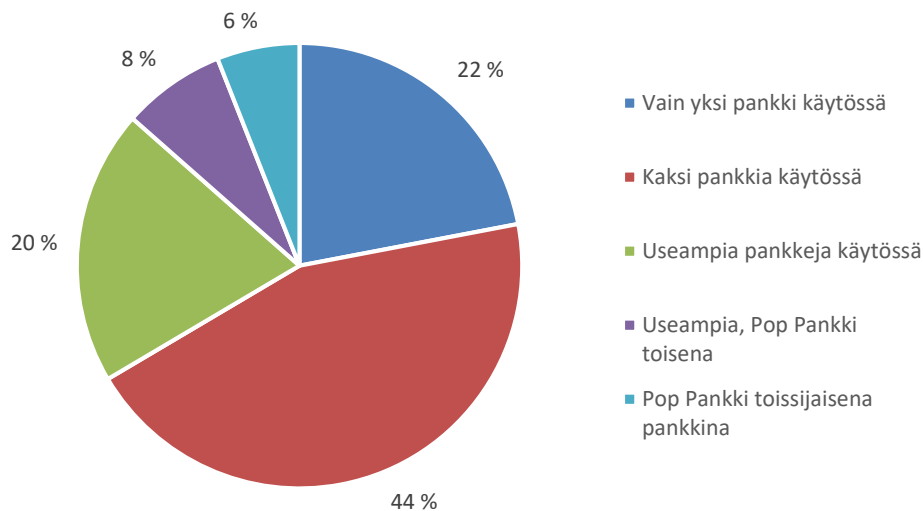
Vastaajien pääasiallinen pankki oli suurimmalla osalla Pop Pankki 92 %. Muita pääasiallisia pankkeja oli yhteensä 8 %. Näihin kuuluu Säästöpankki 0,4 %, S-Pankki 2 %, Osuuspankki 3 %, Nordea 2 % ja lisäksi ”muu” vastauksia 1 %. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Tutkimusjoukon jakauma pääasiallisen pankin mukaan. (n=212).

Kyselyssä haluttiin selvittää ovatko vastaajat useamman pankin asiakkaita ja tähän oli mahdollista vastata useampia vaihtoehtoja. Vastanneista 22 %:lla ei ole muita pankkeja käytössä pääasiallisen pankkinsa lisäksi, joka oli kaikilla Pop

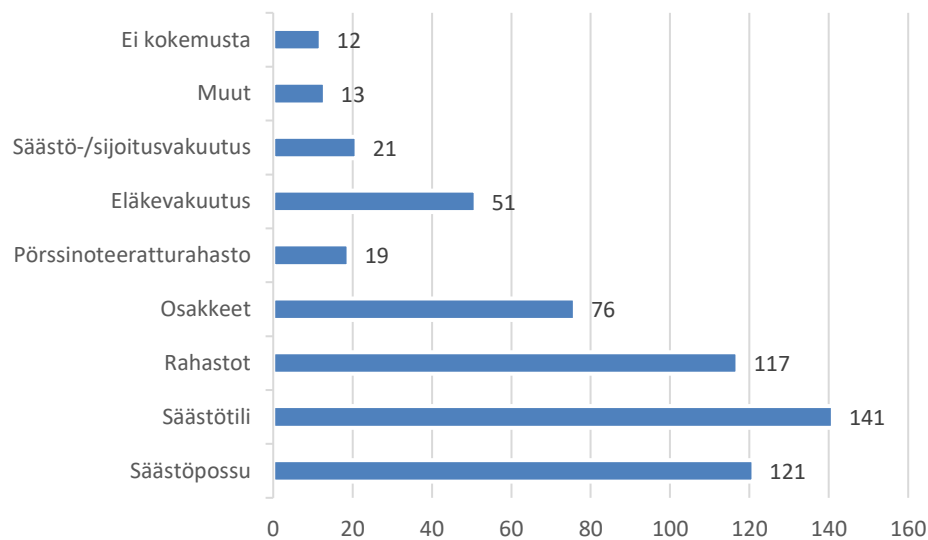
Pankki. Vastaajista 44 %:lla on toinenkin pankki käytössä. 20 % kertoo olevansa kolmen tai useamman pankin asiakas. Vastaajista 8 %:lla on kolme tai useampia pankkeja käytössä ja näillä on Pop Pankki toissijaisena. Vastaajista 6 %:lla on Pop Pankki ainoana toisena pankkina. Lisäksi 4 % ilmoitti olevansa ulkomaisen pankin asiakkaana suomalaisen ohella. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Tutkimusjoukon jakauma muiden pankkien asiakkuuksien mukaan. (n=200).

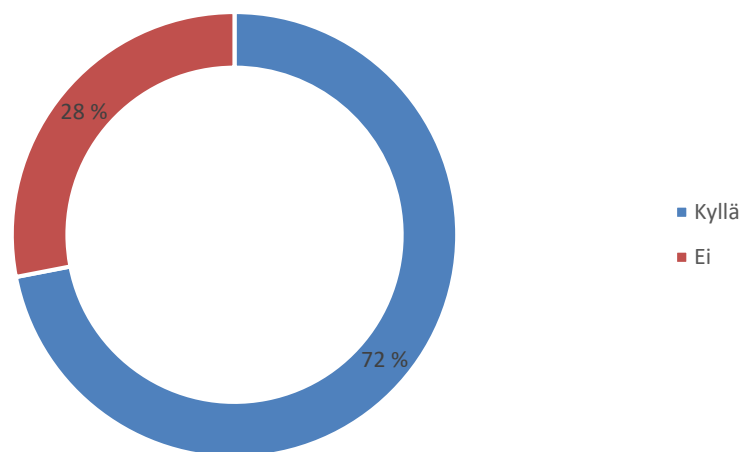
Kyselyssä haluttiin selvittää mitä kohteita vastaajat ovat kokeilleet. Vaihtoehtoista sai valita kaikki omaan kokemukseen sopivat. Säästöpossusta on 121:lla kokemusta, säästötiliä on koittanut 141, rahastoihin on koittanut säästää 117, osakesäästämisestä kokemusta on 76:lla. ETF eli pörssinoteerattu rahasto on kerryttänyt kokemusta 19:lle vastaajalle, eläkevakuutusta on koittanut 51 ja säästö- tai sijoitusvakuutusta 21 vastaajaa. Muita säästämiskohteita on koittanut 13 vastaajaa ja niihin kuuluu muun muassa asp-tili, metsään sijoittaminen, valuutta sijoittamiset, johdannaiset sekä joukkovelkakirjalainat. (Kuvio 8.)

153:lla on kokemusta kahdesta tai useammasta kohteesta ja 47:lla vain yhdestä kohteesta, jolloin se oli säästötili (18), rahasto (14), säästöpossu (11), osakkeet (2) tai eläkevakuutus (2). Vastaajista 12:lla ei ollut aikaisempaa säästämiskokemusta lainkaan.

Kuvio 8. Tutkimusjoukon jakauma säästämiskokemusten mukaan. (n=212).

Kyselyn kysymys 10. jakoi vastaajat kahteen luokkaan, säästäviin ja ei säästäviin. Jaon perusteella molemmille luokille tuli omat kysymykset kyselyn lopuksi ja näitä tarkasteltiin omia ryhminään. Jako mahdollisti myös ryhmien keskinäisen vertailun. Vastaajista 28 % ilmoittivat, etteivät tällä hetkellä säästä mitenkään ja loput 72 % olivat säästäjiä. (Kuvio 9.)

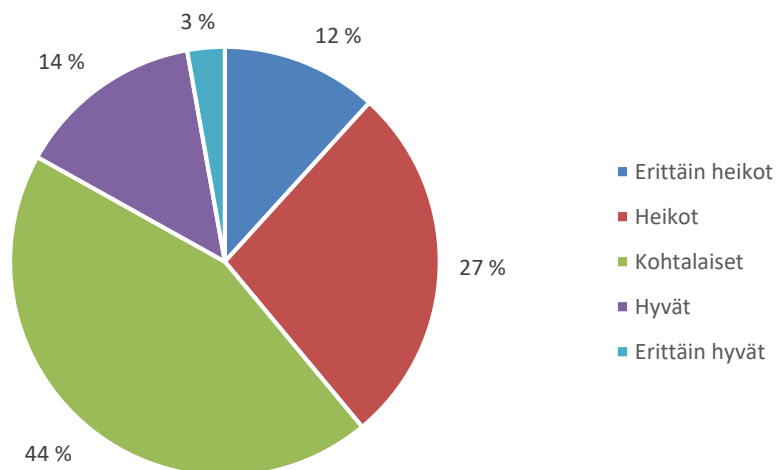
Kuvio 9. Tutkimusjoukon säästäjät ja ei säästäjät. (n=214).

Vastaajien säästämis- ja sijoittamistaitojen kehittämisessä olisi jonkin verran parantamisen varaa. Erittäin heikot taidot kokevat omaavansa jopa 12 % vastaajista,

heikot taidot 27 % ja kohtalaiset taidot 44 %. 14 % vastaajista kokee omaavansa hyvät taidot ja erittäin hyvät taidot vain 3 % (Kuvio 10). Yhteensä hyvät tai erittäin hyvät taidot omaa vain alle 20 % vastanneista, kun heikot tai erittäin heikot taidot koetaan lähes 40 %:lla.

Kun nämä tiedot jaetaan säästäjien ja ei-säästäjien kesken niin taidot kallistuvat säästäjien hyväksi. Hyvät tai erittäin hyvät taidot ovat vain alle 10 %:lla ei-säästäjistä ja erittäin heikot taidot ovat neljäsosalla. Ei-säästäjistä kolmasosalla on kohtalaiset taidot ja 37 % omaa heikot taidot. Säästäjistä noin puolet kokee omaavansa kohtalaiset taidot ja 30 % omaa heikot tai huonommat ja 21 % omaa hyvät tai erittäin hyvät taidot.

Huonot tai erittäin huonot taidot omaavista on 67 % työssäkäyviä, 5 % yrittäjiä, työttömiä 7 %, opiskelijoita 8 % ja eläkeläisiä 13 %. Hyvät tai erittäin hyvät taidot omaavista on 72 % työssäkäyviä, yrittäjiä 6 %, työttömiä 11 %, opiskelijoita 3 % ja eläkeläisiä 8 %.

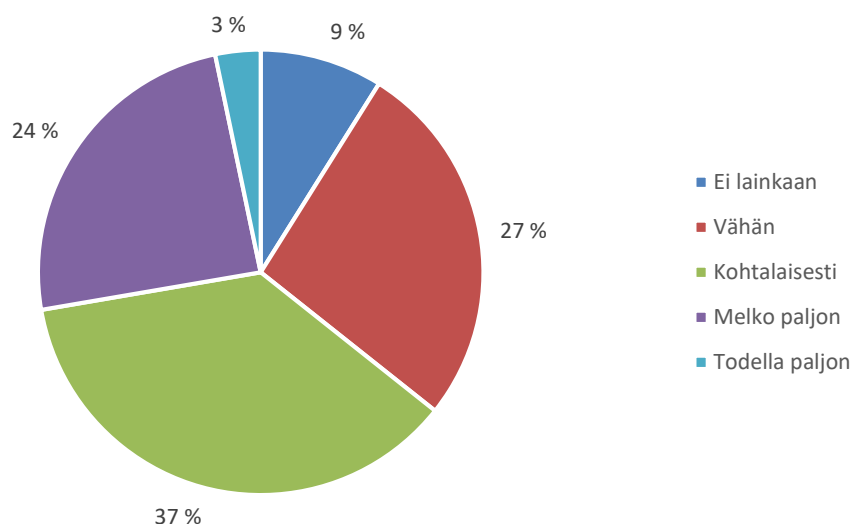

Kuvio 10. Tutkimusjoukon luokittelu säästämistaitojen mukaan. (n=213).

Kysymykseen, oletko saanut tietoa säästämisen eri vaihtoehtoista omasta pankkistä, 9 % vastasi, ettei ole saanut lainkaan tietoa. Vähän tietoa oli saanut 27 %, kohtalaisesti 37 %, melko paljon 24 % ja paljon tietoa oli saanut 3 % vastaajista. (Kuvio 11.)

Alle 30-vuotiaita oli yhteensä 24. Heistä 10 % ei ole saanut lainkaan tietoa omasta pankistaan säästämisen suhteen. Vähän tietoa on saanut 31 %, kohtalaisesti 45 % ja melko paljon 14 %. Vastaajista 30–39-vuotiaita oli 41. Heistä 10 % ei ole saanut lainkaan tietoa omasta pankistaan, vain vähän tietoa on saanut 37 %, kohtalaisesti 29 % ja melko paljon tai todella paljon tietoa on saanut 25 %. 40–49 vuotiaita oli yhteensä 50. Heistä 6 % ei ole lainkaan saanut tietoa säästämisestä, vain vähän tietoa on saanut 22 %, kohtalaisesti 44 % ja melko paljon tai todella paljon 28 %. 50–59-vuotiaita oli 46 ja 4 % ei ollut saanut lainkaan tietoa omasta pankistaan, vain vähän tietoa on saanut 26 %, kohtalaisesti 39 % ja melko paljon tai todella paljon 31 %. Yli 60-vuotiaita oli 30 ja 17 % ei ollut saanut ollenkaan tietoa, vain vähän tietoa oli saanut 20 %, kohtalaisesti 30 % ja melko paljon tietoa oli saanut 33 %.

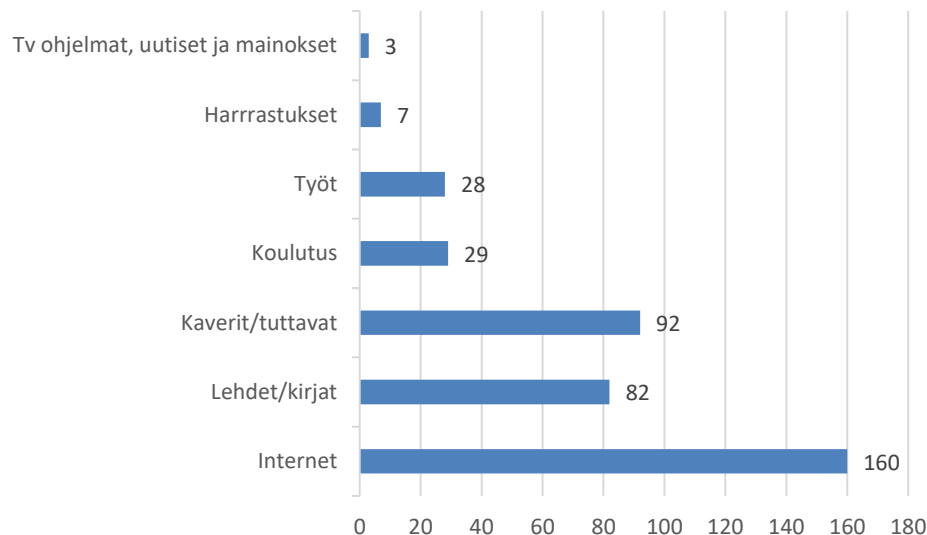
Ei-säästäjistä ei ole lainkaan saanut tietoa säästämisestä 19 %, vain vähän tietoa on saanut 24 %, kohtalaisesti 34 %, melko paljon 20 % ja todella paljon tietoa oli saanut 3 %. Säästäväistä vastaajista 5 % ei ole lainkaan saanut tietoa omasta pankistaan, vain vähän tietoa on saanut 28 %, kohtalaisesti 38 %, melko paljon 26 % ja todella paljon 3 %.

Kuvio 11. Tutkimusjoukon luokittelu pankista annetun tiedon mukaan. (n=213).

Kyselyssä haluttiin selvittää mistä kanavista tietoa saadaan. Vaihtoehtoja sai valita useampia. Kanavat joiden kautta tietoa oli saatu, olivat internet 160:llä vastanneis-

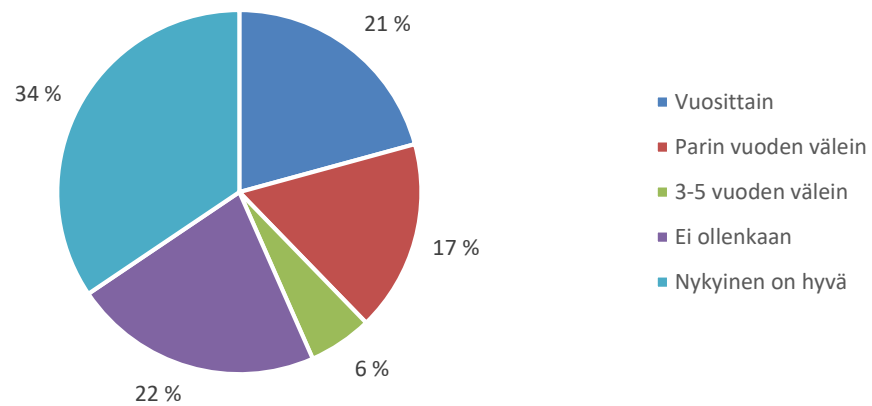
ta sekä lehdet ja kirjat 83:lla. Kavereilta ja tuttavilta tietoa oli saanut 93 vastaajaa ja koulutuksen kautta 29, töiden vaikutus tiedon saantiin näkyi 28:lla. Harrastukset vaikuttivat kahdeksalla ja kolme oli saanut tietoa tv-ohjelmista, uutisista ja mainonnasta. Internetin tärkeys korostuu alle 60-vuotiailla vastaajilla, vanhemmilla vastaajilla internetin sijaan korostuivat lehdet ja kirjat tietolähteenä. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Tutkimusjoukon tiedonsaantikanavat. (n=214).

Kun kysyttiin, kuinka usein toivottaisiin pankin olevan yhteydessä säästötilanteen päivittämiseksi, 21 % vastaajista olisivat tyytyväisiä vuosittaiseen yhteydenpitoon pankin kanssa. Tärkeäksi vuosittain sen kokevat lähinnä vain säästäjät, joita oli tässä vastausvaihtoehdossa neljä viidestä. 17 % toivoisivat pankin olevan yhteydessä parin vuoden välein ja 6 % vastasi, että riittäisi 3–5 vuoden välein, mikä sai vähiten kannatusta. 22 % ei tarvitsisi yhteydenottoja lainkaan ja mäistä hieman yli puolet ovat säästäjiä. Vastaajista 34 % kokee nykyisen tilanteen sopivaksi, ja näistä noin kaksi kolmesta säästää tällä hetkellä. (Kuvio 13.)

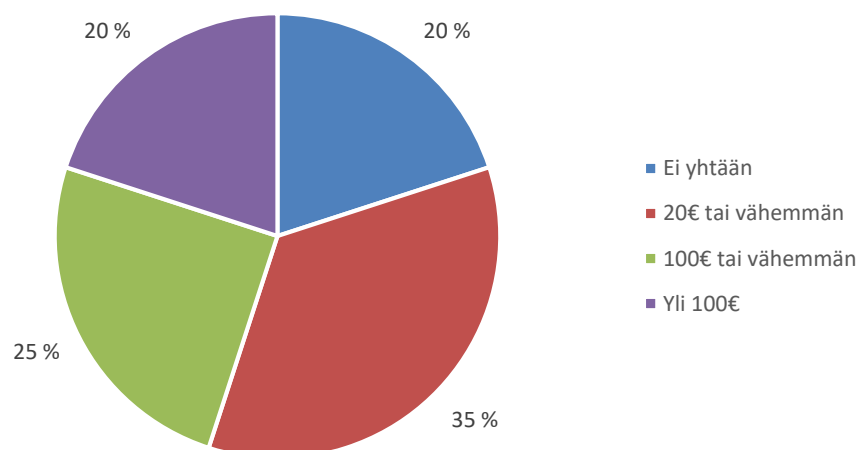

Kuvio 13. Tutkimusjoukon mielipide pankinyhteydenottoajanväleihin. (n=212).

6.2 Ei-Säästäjät

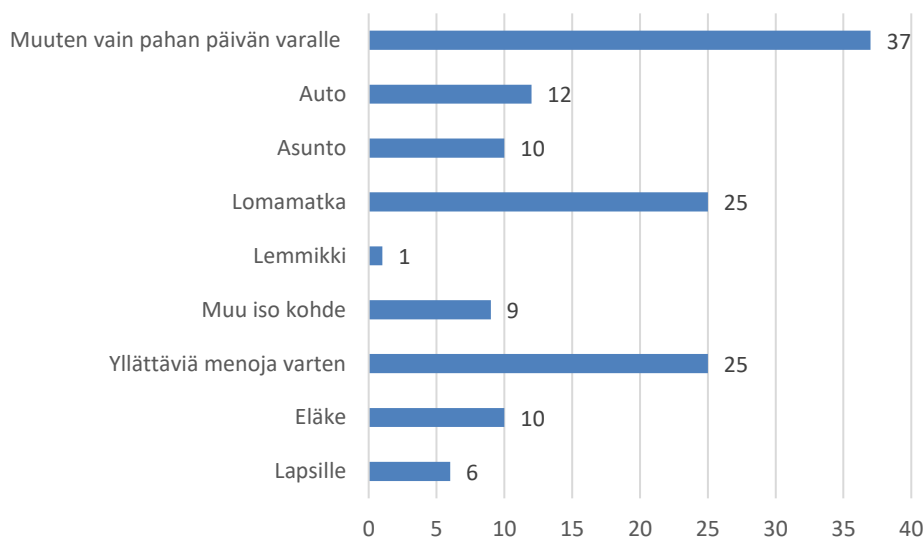
Kyselyyn vastanneista 60 ei säästänyt vastaushetkellä. Ensimmäisenä kysyttiin, paljonko olisi valmis laittamaan sivuun kuukaudessa, jos aloittaisi säästämisen. 20 % vastasi, ettei pystyisi jättämään yhtään ylimääräistä kuukaudessa sivuun. 35 % olisi valmis säästämään 20 € kuukaudessa. 25 % voisi laittaa säästöön alle 100 € kuukaudessa. Yli 100 € kuukaudessa saisi säästöön 20 %. (Kuvio 14.)

Kuvio 14. Ei-säästäjien mahdolliset säästösummat. (n=60).

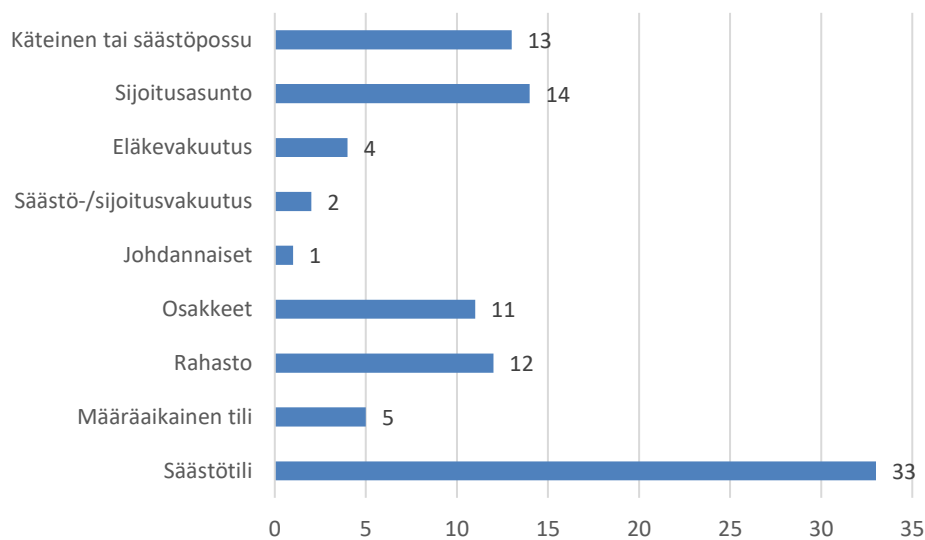
Kyselyssä selvitettiin mihin ihmiset voisivat säästää, vaikka eivät tällä hetkellä säästäisi mihinkään. Vaihtoehtoista sai valita useampia. 37 vastasi voivansa sääs-

tää pahan päivän varalle, jos aloittaisi säästämisen. 12 vastaajaa voisi säästä autoon ja 10 vastaajaa asuntoon. Lomamatkaa varten voisi aloittaa säästämään vastaajista 25. Yksi vastasi, että säästäisi lemmikkiä varten. 9 henkilöä säästäisi muuta isoa kohdetta varten ja 25 yllättäviin menoihin. Eläkkeen varalle säästäisi 10 ja lapsia varten kuusi henkilöä, mikäli he aloittaisivat säästämisen (Kuvio 15). Vastanneista 16 säästäisi vain yhtä tarkoitusta varten ja muilla olisi kaksi tai useampia käyttötarkoituksia säästöille.

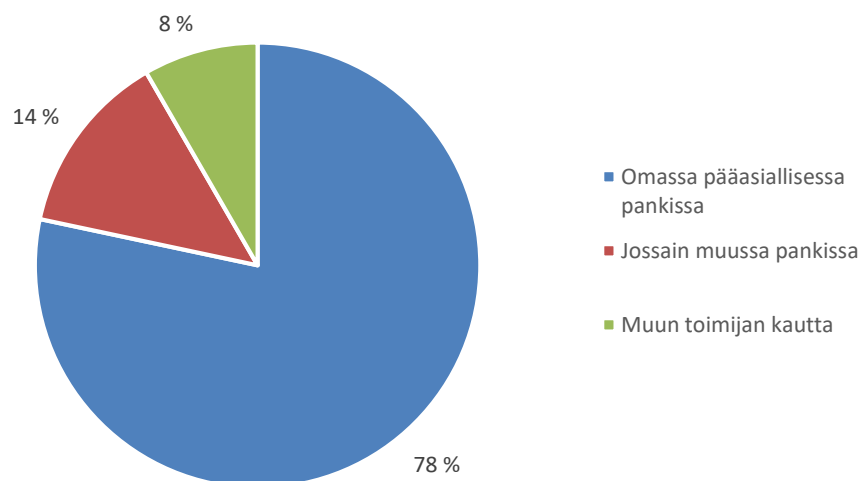
Kuvio 15. Ei-säästäjien mahdolliset säästötarkoitukset. (n=60).

Kyselyssä haluttiin myös selvittää, miten ihmiset säästäisivät, vaikka eivät tällä hetkellä säästä. Vaihtoehtoista sai valita useampia. Säästäminen tai sijoittaminen aloitettaisiin mieluiten säästötilille. Vastaajista 33 ilmoitti voivansa aloittaa säästötilille säästämisen. Määräaikaiselle tilille voisi säästää vastaajista viisi. Rahasto kiinnosti 12:a ja osakkeet 11:a vastaajista. Johdannaiset oli valinnut vain yksi henkilö, ja säästö- tai sijoitusvakuutukset olivat kahdella vaihtoehtona. Eläkevakuutukseen voisi aloittaa neljä säästämään. Sijoitusasuntoon voisi aloittaa säästämään 14 ja käteistä tai säästöpossuun 13 vastanneista. (Kuvio 16.)

Kuvio 16. Ei-säästäjien mahdolliset säästämismuodot. (n=58).

Suurin osa eli 78 % vastasi, että tekisi säästämiset omaan pankkiinsa, mikäli säästämisestä tulisi ajankohtaista. Vastaajista 14 % aloittaisi säästämisen jossain toisessa pankissa ja 8 % muun toimijan kautta. (Kuvio 17.)

Kuvio 17. Ei-säästäjien mahdolliset toimijat säästöjen suhteen. (n=60).

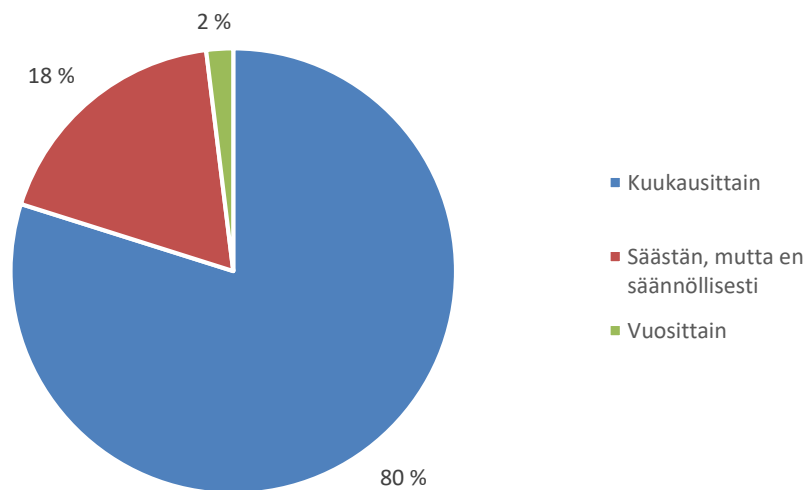
6.3 Säästäjät

Kyselyyn vastanneista 154 olivat vastaushetkellä aktiivisia säästäjiä tai sijoittajia. Heistä 80 % kertoi säästävänsä kuukausittain. Vastaajista 18 %:lla säästäminen ei

tapahtunut säännöllisesti ja 2 % säästi vuosittain. Kuukausittain säästävissä on lähes saman verran sekä miehiä että naisia, kuten myös epäsäännöllisissä säästäjissä. Vuosittain kuitenkin tässä kyselyssä olevia säästäjiä ei ollut yhtään naista, ja kaikki kolme ovat miehiä. (Kuvio 18.)

Eläkeläisistä kaksi kolmesta ovat kuukausittain säästäviä ja loput säästävät epäsäännöllisesti. Opiskelijoiden säännöllisyys vaihtelee sen mukaan, onko töitä, mutta yli puolet kuitenkin saa säästettyä kuukausittain. Työssäkäyvistä 82 % säästää kuukausittain, 16 % epäsäännöllisesti ja 2 % kerran vuodessa. Yrittäjistä kaksi kolmesta säästää kuukausittain, 22 % epäsäännöllisesti ja 11 % vuosittain.

Kun säännöllisyyttä tarkastellaan talouden koon mukaan, suosituinta on säästää kuukausittain isommissa talouksissa. Pienet taloudet, joissa on yksi tai kaksi henkilöä, saattavat säästää epäsäännöllisesti, mutta tämän tutkimuksen mukaan mitä isompi talous, sen todennäköisempää että se tapahtuu kuukausittain. Myös palkkaluokissa kuukausittain säästäminen on suosituin vaihtoehto. Poikkeuksena 1001–2000 euroa tienaavat, joiden kohdalla vain 67 % säästää säännöllisesti, 28 % kertoo säästävänsä epäsäännöllisesti ja 6 % säästää vuositasolla.

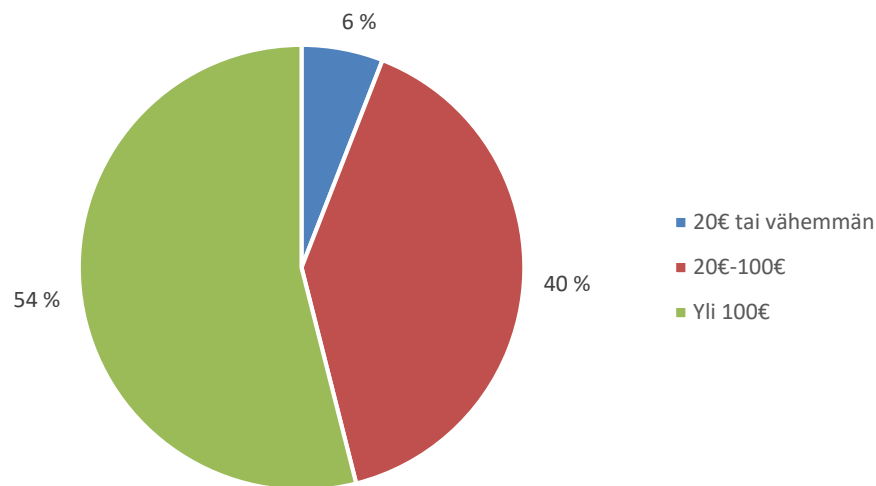
Kuvio 18. Säästäjien säännöllisyys säästämisessä. (n=154).

Keskimäärin kuukaudessa alle 20 euroa säästää 6 % vastaajista, 20–100 euroa säästää 40 % vastaajista, yli 100 euroa säästää 54 % (Kuvio 19). Alle 1000 euroa

tienaavista suurin osa säästää 20–100 euroa, kuitenkin kaksi kertoo säästävänsä yli 100 euroa ja yksi säästää alle 20 euroa. 1001–2000 euroa tienaavien säästö-määrät ovat tasaisesti jokaisessa luokassa. 2001–3000 euroa tienaavista 37 % säästää yli 100 euroa ja 2 % säästää alle 20 euroa ja loput 61 % jotain siltä väliltä. 3001–4000 euroa tienaavista 62 % säästää yli 100 euroa ja loput vähemmän. Yli 4000 euroa tienaavista 79 % säästää yli 100 euroa, 16 % säästää 20–100 euroa ja jopa 5 % saa alle 20 euroa säästettyä.

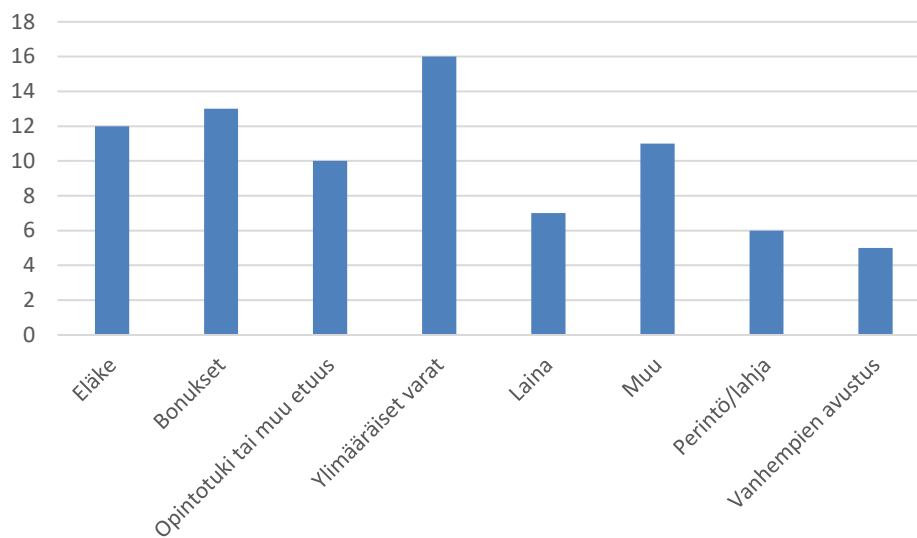
Omistusasunnoissa asuvista 3 % säästää alle 20 euroa, 39 % säästää 20–100 euroa ja 58 % säästää yli 100 euroa. Vuokralla asuvista alle 20 euroa saa säästöön 20 % vastaajista, 20–100 euroa säästää 35 % ja yli sata euroa säästää jopa 45 %. Muita asumismuotoja ei kannata vertailla, koska niistä on niin vähän dataa.

Yhden hengen talouksista alle 20 euroa säästäviä on 12 %, kahden hengen talouksista 3 %, 3–4 hengen talouksista 7 % ja isommista talouksista 5 %. 20–100 euroa säästetään yhden hengen talouksista 31 %:ssa, kahden hengen talouksista 38 %:ssa, 3–4 hengen talouksista 40 %:ssa ja yli 5 hengen talouksista 59 %:ssa. Yli 100 euroa säästää 58 % sekä yhden että kahden hengen talouksista, 53 % 3–4 hengen talouksista ja 36 % talouksista joissa on henkilöitä 5 tai enemmän. Suuria muutoksia ei siis ole luokkien välillä.

Kuvio 19. Säästäjien säästömäärät. (n=152).

Palkka tuo suurimman osuuden säästövaroista, sen valitsi 132 vastaajaa. Kun sen jättää pois kuvioista, nähdään paremmin muiden osuuksien erot. Vaihtoehdoista sai valita useampia varojen lähteitä. Vastaajista 12 kerryttää säästövarojensa eläkkeestään. 13 laittaa kerryttämänsä bonukset säästöön. 10 säästää opintotuesta tai muista etuuksista. 16 saa säästövaransa ylimääräisiksi kertyneistä varoista. 7 vastanneista laittaa säästöön lainaosuuksia. Säästöjä muista kohteista tulee 11:lla vastanneista. Näitä ovat esimerkiksi pääomatulot ja myynneistä saadut tuotot. Perinnöstä tai lahjasta säästää kuusi vastaajaa ja viisi säästää vanhempien antamista avustuksista (Kuvio 20). Vastanneista 111:lla säästövarat kertyvät vain yhdestä kohteesta, 30:llä varoja tulee kahdesta kohteesta ja 13 vastaajaa kerryttää säästöjään kolmesta tai useammasta kohteesta.

Kuvio 20. Mistä säästövarat tulevat säästäjillä. (n=154).

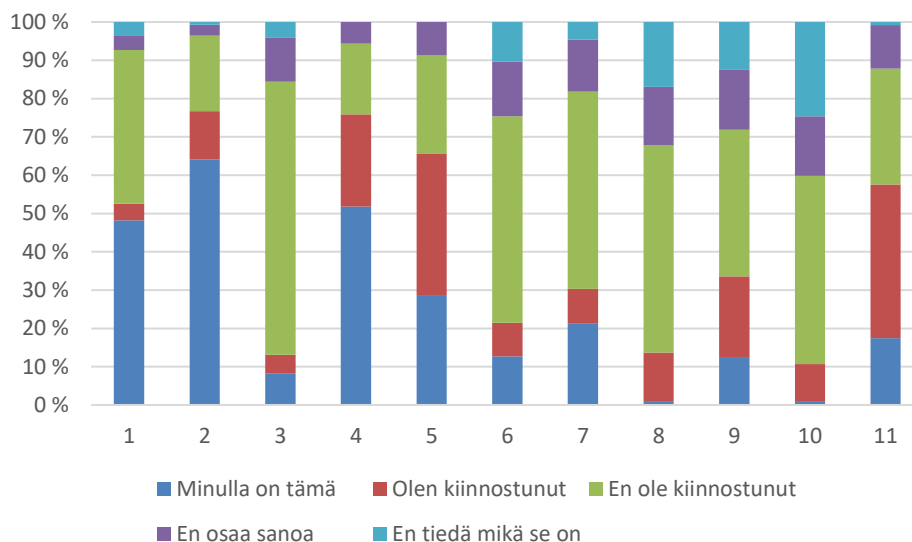
Kyselyssä selvitettiin asiakkaiden mielipiteitä erilaisia säästö- ja sijoitusmuotoja kohtaan. Käteistä tai säästöpossuun säästää tällä hetkellä 48 %, 4 % vastaajista on kiinnostunut niistä ja 40 % ei ole, 4 % ei osaa sanoa mielipidettään ja 4 % vastasi, ettei tiedä mitä ne ovat. Säästötili on 64 %:lla vastaajista, 13 % on kiinnostunut siitä ja 20 % ei ole, 3 % ei osaa sanoa mielipidettään ja 1 % ettei tiedä mikä se on. Asp-tili on 8 %:lla, 5 % vastaajista on kiinnostunut siitä ja 71 % ei ole, 11 % ei osaa sanoa mielipidettä ja 4 % ei tiedä mikä se on. (Kuvio 21.)

Rahastoja on 52 %:lla, 24 % on kiinnostunut niistä ja 18 % ei ole, 6 % ei osaa sanoa mielipidettään. Vastaajista 28 % omistaa osakkeita, 37 % on kiinnostunut niistä ja 26 % ei ole, 9 % ei osaa sanoa mielipidettään. 13 % vastasi omistavansa säästö- tai sijoitusvakuutuksen, 9 % on kiinnostunut siitä ja 54 % ei ole, 14 % ei osaa sanoa mielipidettään ja 10 % ei tiedä mikä se on. Eläkevakuutus on 21 %:lla, vastaajista 9 % on kiinnostunut siitä ja 52 % ei ole, 14 % ei osaa sanoa ja 5 % vastaajaa ei tiedä mikä se on. (Kuvio 21.)

1 %:lla on joukkovelkakirjalaina, 13 % on kiinnostunut siitä ja 54 % ei ole, 15 % ei osaa sanoa mielipidettään ja 17 % ei tiedä mikä se on. 13 %:lla on ETF:iä, 21 % on kiinnostunut niistä ja 38 % ei ole, 16 % ei osaa sanoa mielipidettään ja 3 % ei tiedä mitä ne ovat. 1 % vastanneista on johdannaisia, 10 % on kiinnostunut niistä ja 49 % ei ole, 16 % ei osaa sanoa ja 25 % ei tiedä mikä se on. Sijoitusasuntoihin on

sijoittanut 17 %, 40 % vastaajaa on kiinnostunut niistä ja 30 % vastasi, ettei sijoitusasunnot kiinnosta, 11 % ei osaa sanoa mielipidettään ja 1% vastasi, ettei tiedä mitä se tarkoittaa. (Kuvio 21.)

Säästö- ja sijoitusvakuutuksien, joukkovelkakirjalainojen, ETF:ien ja erityisesti johdannaisten kohdalla korostuu, etteivät vastaajat tiedä mitä ne ovat. Näissä kohdissa monet ovat myös vastanneet, etteivät ole kiinnostuneita niistä. Lisäksi asp-tilin kohdalla on monia, joita se ei kiinnosta, mutta tämä on selitettävissä asp-tilin nuorella kohderyhmällä. Rahastot, osakkeet ja sijoitusasunnot kiinnostavat monia, mutta näihin ei silti ole vielä tehty hankintoja. Monella on omistuksessa helpoimpia ja yleisimpiä säästömuotoja kuten säästöpossu ja säästötili sekä rahastot.

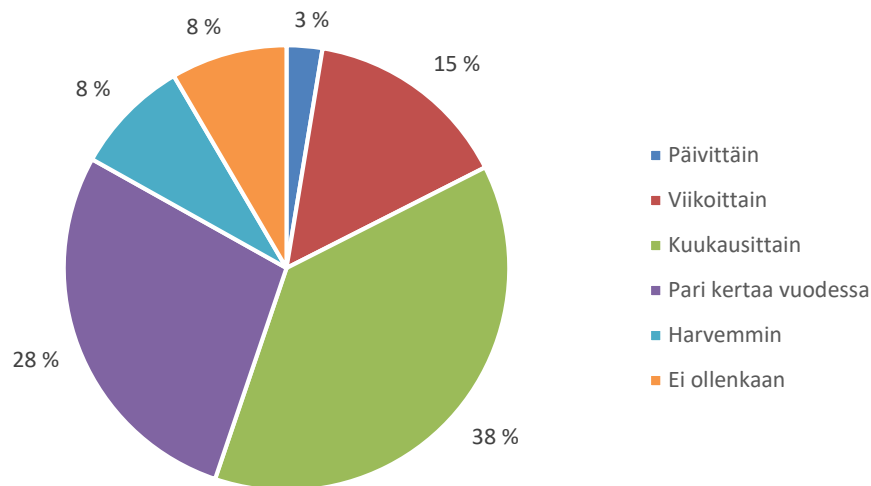
Kuvio 21. Säästäjien mielipide säästämistä tai sijoittamistavoista. (n=154).

1=Käteinen/säästöpossu, 2=Säästötili, 3=Asp-tili, 4=Rahastot, 5=Osakkeet, 6=Säästö- tai sijoitusvakuutus, 7=Eläkevakuutus, 8=Joukkovelkakirjalaina, 9=ETF, 10=Johdannaiset, 11=Sijoitusasunnot

Vastaajista 3 % seuraa päivittäin sijoittamiensa varojen arvonkehitystä, 15 % tarkistaa arvon viikoittain ja näistä lähes kaikki ovat työelämässä, 38 % seuraa kehitystä kuukausitasolla, näistä muutama on eläkeläinen ja yrittäjä, mutta suurin osa työssäkäyviä. Pari kertaa vuodessa tilanteen tarkistaa 28 %, näistä muutama on eläkkeellä olevia ja suurin osa työssäkäyviä. Harvemmin tilannetta seuraa 8 %

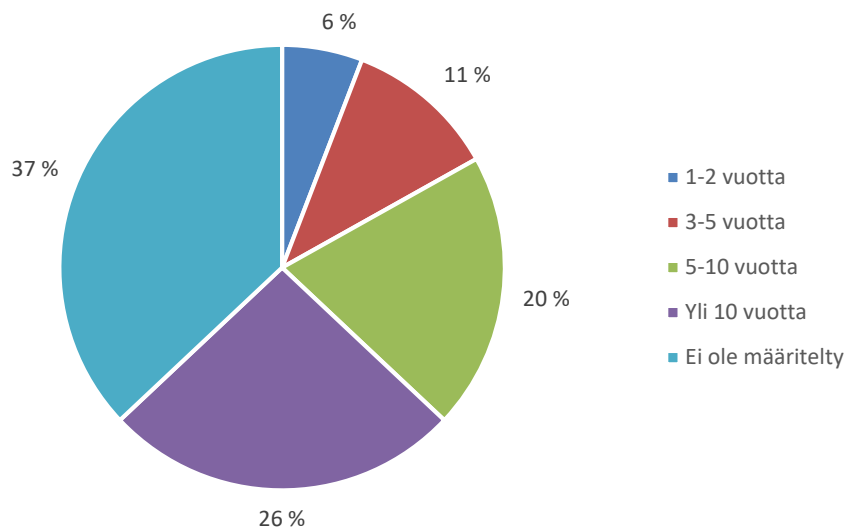

vastaajista ja 8 % ei seuraa arvojen kehittymistä ollenkaan. Seurannan tärkeyteen vaikuttaa myös säästökohde ja sen riskipitoisuus. (Kuvio 22.)

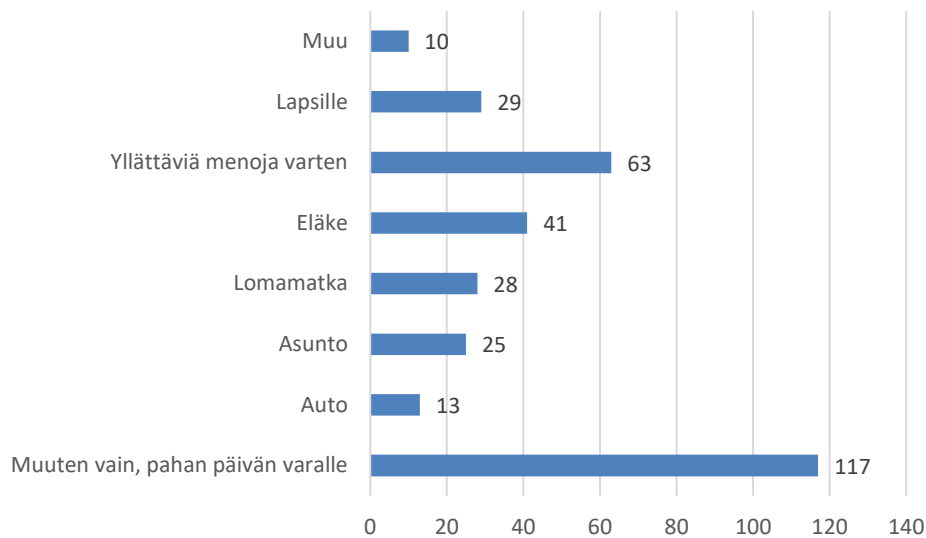
Kuvio 22. Säästäjien arvonkehityksen seuraaminen. (n=154).

Säästäväistä vastaajista 6 %:lla on suunniteltu säästöajaksi 1–2 vuotta. Näistä puolet ovat työssäkäyviä ja yksi neljäsosa opiskelijoita ja toinen neljäsosa eläkeläisiä. 3–5 vuoden säästöajan on valinnut 11 %, näistä 60 % on työssäkäyviä, 12 % opiskelijoita, 18 % eläkeläisiä ja 12 % yrittäjiä. Vastaajista 20 % säästää 5–10 vuoden ajanjaksolla. 68 % näistä on työssäkäyviä, 3 % opiskelijoita, 13 % eläkeläisiä, 10 % ei ole työelämässä ja 6 % on yrittäjiä. Yli 10 vuoden tavoite on vastaajista 26 %:lla ja näistä lähes kaikki ovat työelämässä, vain muutama yrittäjä mukaan lukien. 37 %:lla ei ole määritelty ollenkaan arvioitua säästöaikaa. Myös näistä lähes kaikki ovat työssäkäyviä, mutta tässä tilanteessa on kaikkia elämäntilanteita. (Kuvio 23.)

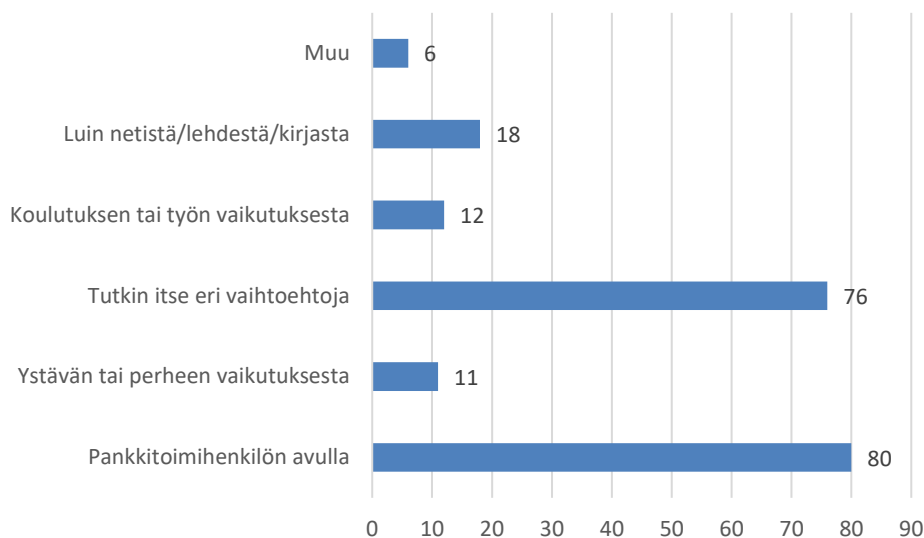
Kuvio 23. Säästäjien suunniteltu säästöaika. (n=154).

Kyselyssä selvitettiin mihin säästäjien on tarkoitus säästää raahaa. Vaihtoehtoista sai valita useampia. Suurin osa, 117 vastaajaa, haluaa säästämisellään varautua pahan päivän varalle ja 63 säästää yllättäviä menoja varten. Autoa varten säästää 13 vastaajaa ja asuntoon 25. Vastaajista 28 säästää lomamatkaa ajatellen, 41 haluaa säästää eläkkeelle ja lapsilleen säästää 29. Muuta tarkoitusta varten säästää 10 vastaajaa, mitkä ovat esimerkiksi lainanmaksuun tai johonkin pienempään ostokseen säästäminen (Kuvio 23). 61:llä on tavoitteena vain yksi säästökohde. 39 säästää kahta tarkoitusta varten ja 53 säästää kolmeen tai useampaan tarkoitukseen.

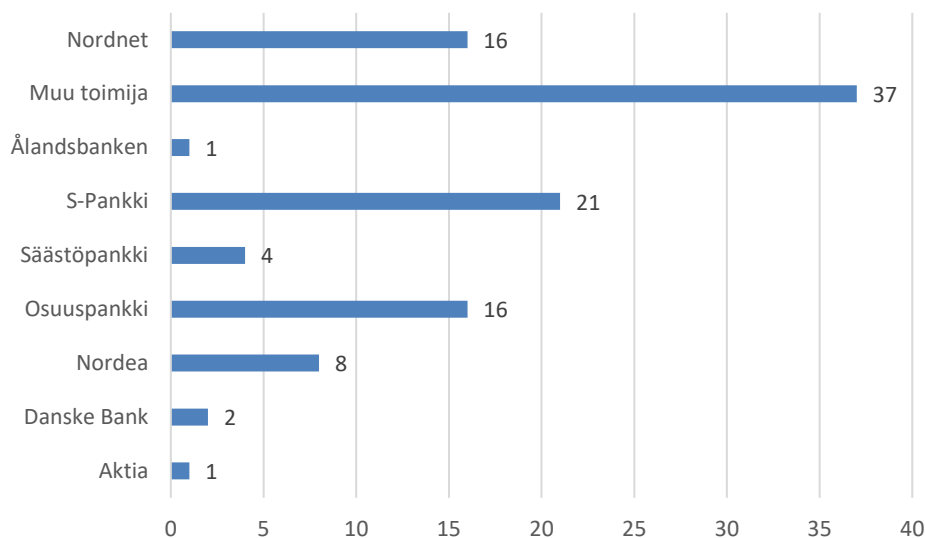
Kuvio 24. Säästäjien tavoitteet säästämiselle. (n=153).

Kysymyksessä, miten päädyit valitsemaan säästämismuodon, vastaaja sai valita useampia vaihtoehtoja. Vastaajista 80 luottaa pankkitoimihenkilöön valitessaan säästö- tai sijoituskohteita. Näistä jopa 60:llä oli ainoana vaikuttajana pankkitoimihenkilö. 11:lla vaikuttaa ystävä tai perheenjäsen valintapäätökseen. 76 tutkii itse eri vaihtoehtoja ja näistä 39 ei tarvitse muita tietolähteitä apunaan. Koulutus tai työ vaikuttaa 12 vastaajalla ja ne ovat aina toissijaisena vaikutukseltaan. Netistä, lehdistä tai kirjasta saa vaikutteita 18 vastaajaa. Muita vaihtoehtoja vastasi kuusi ja niihin kuului esimerkiksi, että valittiin helpoin vaihtoehto tai ei osattu perehtyä muihin vaihtoehtoihin. (Kuvio 25.)

Kuvio 25. Säästäjien päätöksiin vaikuttavat tekijät. (n=152).

Tutkimuksessa haluttiin selvittää mitä pankkeja asiakkaat käyttävät säästöilleen ja sijoituksilleen. Säästöjä säilytetään Pop-Pankissa 123 henkilön osalta. Kun sen jättää havainnollistavasta kuviosta pois, nähdään paremmin muiden toimijoiden erot. Aktiassa säästää yksi ja Danske Bankissa kaksi vastaajista. Nordean on valinnut kahdeksan ja 16 vastasi säästävänsä Osuuspankkiin. Säästöpankissa kertoo säästävänsä neljä vastaajaa ja S-Pankkiin 21. Vain yhdellä on säästöjä Ålandsbankenissa. Nordnetiä vastasi käyttävänsä 16 vastaajaa ja muita toimijoita käyttää 37. Muihin kuuluu muun muassa Alexandria, Bank Norwegian, Mandatum ja muutamia ulkomaisia toimijoita (Kuvio 26). Vastaajista jopa 64 % säilyttää ainoastaan yhdessä pankissa säästöjään. Hajauttamisen hyödyt on ottanut harva huomioon. 24 % säilyttää kahden eri toimijan kautta, 8 % kolmen toimijan kautta ja 4 % hajauttaa varojaan useampaan pankkiin.

Kuvio 26. Säästöihin käytetyt pankit, pois lukien Pop Pankki. (n=152-123).

Säästö- tai sijoituskohteen valinnassa on vastaajista 23 %:n mielestä riskillä todella paljon vaikutusta, 45 % vastasi merkitystä olevan paljon, 21 %:n mielestä vaikutus on neutraali, 8 % vastasi vaikutusta olevan vähän ja 1 %:n mielestä ei yhtään. 3 % ei osannut sanoa. Tuotto valintaperusteena vaikuttaa 19 %:n mielestä todella paljon, paljon vaikutusta on 55 %:n mielestä. Neutraaliksi sen ajattelee 20 % vastaajista, vähän vaikutusta 3 % mielestä, merkityksetöntä se on 2 %:n mielestä ja 1 % ei osaa sanoa. (Kuvio 27.)

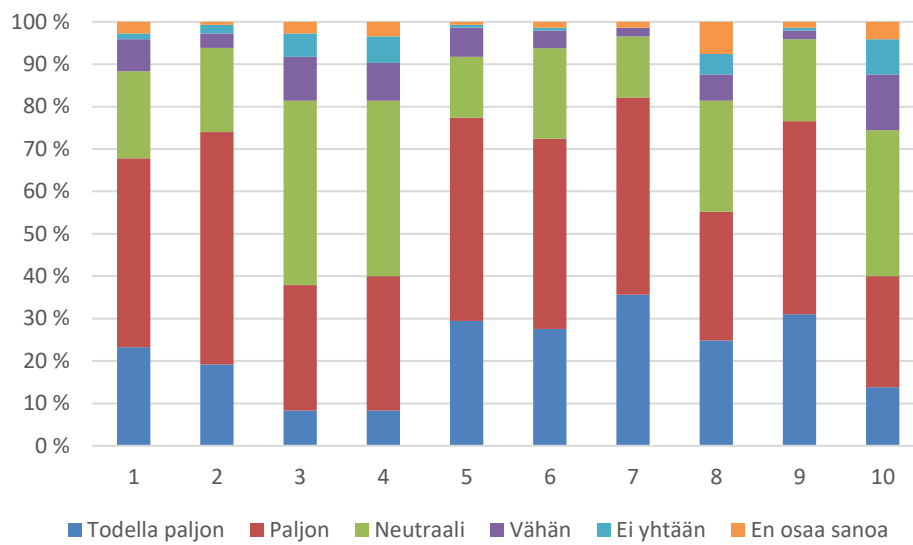
Sijoitusajalla on merkitystä todella paljon 8 %:n mielestä, 30 % vastasi sillä olevan paljon merkitystä, 43 % ajatteli sijoitusajan neutraaliksi valintatekijäksi. Vain vähän merkitystä sijoitusajalla on 10 %:n mielestä, 6 % vastasi, ettei sillä ole yhtään vaikutusta ja 3 % vastaajista ei osaa sanoa. Sijoitettavan pääoman vähimmäismäärä vaikuttaa sijoituksen valintaan todella paljon 8 % mielestä, 32 % ajattelee vaikutusta olevan paljon, 41 % ajattelee sitä neutraalina valintatekijänä, 9 % sanoo vaikutuksen olevan vähäistä, ja merkityksetöntä 6 %. 3 % ei osannut vastata. (Kuvio 27.)

Vaivattomuudella on todella paljon merkitystä, ajattelee 29 % vastaajista ja 48 % sillä olevan paljon merkitystä. 14 % vastasi vaivattomuuden olevan neutraali valintaperuste ja 7 % sanoi vaikutuksen olevan vähäistä. 1 % vastaajista ajattelee, ettei vaikutusta ole ollenkaan, ja 1 % vastasi, ettei osaa sanoa. Rahaksi muuttami-

sen helppoudella on paljon merkitystä vastasi 28 %. 45 % vastaajista sanoo merkitystä olevan paljon ja neutraalina sen näkee 21 % vastaajista. 4 % vastasi, että merkitystä on vähän ja 1 % ajattelee sen merkityksettömänä. 1 % ei osaa sanoa. (Kuvio 27.)

Kriteereistä tärkeimpänä nähtiin turvallisuus. 36 % vastasi sillä olevan todella paljon merkitystä ja 47 % vastasi, että merkitystä on paljon. Neutraalina turvallisuutta pitää 14 % ja 2 % sanoi sillä olevan vain vähän merkitystä. 1 % ei osannut sanoa. Jos säästö- tai sijoituskohteella on talletussuoja niin se vaikuttaa todella paljon valintaan 25 %:lla, paljon 30 %:lla ja neutraali se on 26 %:n mielestä. Vähän merkitystä talletussuojalle antaa 6 % ja merkityksetöntä 5 %:n mielestä. 8 % ei osannut sanoa onko merkitystä vai ei. (Kuvio 27.)

Kulut, jotka sisältyvät säästö- tai sijoituskohteeseen vaikuttavat todella paljon 31 %:n mielestä ja paljon 46 %:n mielestä, neutraalina niitä pitää 19 % ja vähän vaikutusta on 2 %:n mielestä. 1 % vastasi, ettei merkitystä ole ollenkaan ja 1 % ei osannut sanoa. Eettisyys vaikuttaa todella paljon vastaajista 14 % valintaan ja paljon 26 % mielestä. 34 % sanoi eettisyyden olevan neutraalia ja 13 % sanoi vaikutusta olevan vähän. 8 % vastasi, ettei vaikutusta ole ollenkaan ja 4 % ei osannut sanoa. (Kuvio 27.)

Kuvio 27. Eri kriteereiden vaikutukset säästäjien valintatilanteessa. (n=152).

1=Riski, 2=Tuotto, 3=Sijoitusaika, 4=Sijoitettavan pääoman vähimmäismäärä,
 5=Vaivattomuus, 6=Rahaksi muuttamisen helppous, 7=Turvallisuus,
 8=Talletussuoja, 9=Tuotteen sisältämät kulut, 10=Eettisyys

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

7.1 Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaiset säästämistottumukset ovat X pankin henkilöasiakkailta ja paljonko he tietävät säästämisestä sekä mitä kehittymähdollisuuksia löytyy aiheeseen liittyen.

Tutkimuksen mukaan panostamalla asiakkaiden tietoihin ja taitoihin saataisiin yhä useampi säästämään tai jopa sijoittamaan varojaan. Tällä hetkellä suuri osa asiakkaista, jotka eivät säästä, pystyisi jonkin verran säästämään kuukausittain. Vain alle 6 % kaikista kyselyyn vastanneista ei pystyisi ollenkaan säästämään. Erityisesti työssäkäyviä voisi kannustaa säästämään säännöllisesti, jonkin summan kuukausittain. Yleisesti vastaajat ajattelivat, että olisi hyvä säästää pahan päivän varalle, mutta myös pieniin arjen luksushetkiin.

Palkan kasvaessa säästämismäärätkin kasvavat. Tutkimuksessa suuremmissa tuloluokissa on enemmän säästäjiä, jotka säästävät suuria summia. Mahdollisia lainan vaikutuksia ei tutkittu, mutta niiden vaikutukset voisi olla mielenkiintoisia ainakin pienemmissä tuloluokissa ja omistusasunnoissa asuvilla säästösummiin nähden. Kun vertaa omistusasunnossa ja vuokralla olevien säästösummia, niin alle 20 € on reilusti suositumpi summa vuokralla asuvilla kuin omistusasunnossa asuvilla, 20-100 € on lähes samaa tasoa molemmissa ja yli sata euroa on 13 prosenttiyksikköä suositumpaa omistusasunnoissa. Talouden koon vaikutus säästömäärään ei ole suuri. Ääripäissä vaikutuksena on, ettei yli 5 hengen talouksissa säästetä kovin monessa yli sataa euroa ja yhden hengen talouksissa harvemmin säästetään alle 20 €.

Tärkeä huomio on, että yli puolet vastanneista luottaa eniten pankkitoimihenkilöön valitessaan säästö- tai sijoituskohteita. Noin 40 % vastaajista pitää pankkia ainoana tietolähteenään. Pankin antama tieto on siis tärkeässä roolissa päätöksiä tehdessä. Jotkut vastanneista olisivat saattaneet aloittaa säästämisen, jos tietoa olisi ollut enemmän. Joku kertoi, että tietoa oli tullut väärään aikaan pankin puolesta, jolloin aika ei ollut otollinen. 25 % vastanneista pitää ainoana tietolähteenään tut-

kia itse eri vaihtoehtoja. Alle 60-vuotiailla toisena tärkeänä tietolähteenä on internet, vanhemmat vastaajat suosivat lehtiä ja kirjoja tietolähteenään. Kun kysyttiin pankin yhteydenotosta, ilmeni että säästäjiin voisi ottaa yhteyttä vähintään silloin, kun säästämistilanteessa tapahtuu muutoksia ja asiakkaisiin, jotka eivät säästä pärjää pidemmän aikaa ilman yhteydenottoa.

Suosituimmaksi muodoksi ilmeni säästötili, mutta varmasti tietoisuutta lisäämällä muutkin säästämisen- ja sijoittamismuodot saisivat lisää käyttäjiä. Jonkin verran jo säästävät asiakkaat olivat varautuneet eläkesäästämiseen. Toimihenkilön avun lisäksi omaan pankkiin luotetaan myös säästöjen ja sijoitusten käytettynä kohteena. Ihmiset suosivat oman pankin käyttöä ja kokevat sen olevan suurimmaksi osaksi ainut mahdollinen paikka, jossa aloittaisi säästämisen. Vastaajat kertovat myös, että tärkeimpänä kriteerinä on turvallisuus. Toisena tärkeänä tulee esiin tuotteen sisältämät kulut ja tuotto. Myös vaivattomuus ja rahaksi muuttamisen helppous nähdään tärkeänä. Vähiten tärkeitä vaikuttajia valintaan ovat sijoitusai-ka, sijoitettavan pääoman vähimmäismäärä sekä eettisyys.

7.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Reliabiliteetti on tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseen liittyvä käsite, jolla tarkoitetaan tutkimuksessa käytetyn tutkimusmenetelmän ja siinä määriteltujen mittareiden kykyä saavuttaa luotettavia ja toistettavia tuloksia. Se liittyy myös objektiivisuuteen eli kuinka muut ymmärtävät tarkoituksen ja viitekehysten. Kun tutkimuksen reliabiliteetti on hyvä, tutkimustulosten pitäisi olla samoissa olosuhteissa toistettuna samat, vaikka tutkimuksen toteuttaisi eri henkilö. (Mäntyneva, Heinonen & Wrangé 2008, 34–35).

Reliabiliteettia pyrittiin toteuttamaan tässä tutkimuksessa käyttämällä kysymyksiä, joita on jo aiemmin käytetty. Lisäksi kysymyksiin kiinnitettiin erityistä huomiota käymällä ne läpi monen eri henkilön toimesta useaan kertaan, ja muokkamalla niitä yhteensopiviksi. Kyselystä myös rajattiin kysymyksiä siten, etteivät ne toistuisi. Näin lomakkeesta saatiin mahdollisimman ymmärrettävä, yksiselitteinen ja selkeä.

Validiteetti on tutkimuksen pätevyyden arviointiin liittyvä käsite. Sillä tarkoitetaan tutkimuksen ja tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä niiden on tarkoitus mitata ja mittaako sitä, mitä sen avulla on tarkoitus selvittää. Kun tutkimuksen validiteetti on hyvä, niin tutkimusprosessi on kuvailtu huolellisesti ja tutkimus on tehty ymmärrettäväksi ja selkeäksi sekä kohderyhmä ja kysymykset ovat oikeat. Tällä pyritään siihen, että vastaava tutkimus on toteutettavissa uudelleen ilman että kysymykset ymmärrettäisiin toisin, jolloin validiteetti heikkenisi. (Mäntyneva, Heinonen & Wrangé 2008, 34–35).

Validiteettia pyrittiin toteuttamaan teoria- ja empiriaosuuksien yhteneväsyydellä, sillä, että ne täydentäisivät toisiaan ja olisivat loogisesti sidoksissa toisiinsa. Lisäksi tutkimuksen perustelu tutkimusmenetelmällä pyrkii parantamaan validiteettia. Myös kyselylomakkeen erityinen huomioiminen lisäsi pätevyyttä, koska se käsittää tutkimusongelman tekijät mahdollisimman perusteellisesti, jolloin tutkimus mittasi tarkoitettuja ominaisuuksia.

LÄHTEET

- ASP Tili. 2018a. ASP tili – avain asuntolainaan. Viitattu 13.1.2018.
<https://asptili.fi/>
- ASP Tili. 2018b. ASP-laina käytössä. Viitattu 13.1.2018. <https://asptili.fi/asp-laina-kaytannossa/>
- ASP Tili. 2018c. Nopeammin omaan asuntoon. Viitattu 13.1.2018.
<https://asptili.fi/nopeammin-omaan-asuntoon/>
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Jyväskylä. Vastapaino.
- Financer. 2017. Talletussuoja. Viitattu 12.1.2018.
<https://financer.com/fi/saastotili/talletussuoja/>
- Finanssivalvonta. 2010a. Säästö- ja sijoitusvakuutusten riskit. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Riskit/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2010b. Indeksilainat. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Indeksilainat/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2011a. Sijoitusrahastoihin liittyvät riskit. Viitattu 7.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Riskit/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2011b. Ominaisuuksia. Viitattu 27.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/ETF/ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2011c. Kulut ja tuotot. Viitattu 17.4.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Kulut_tuotot/Pages/Default.aspx
- Finanssivalvonta. 2011d. Joukkovelkakirjalainojen riskit. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Riskit/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2012a. Kustannukset vaikuttavat tuottoon. Viitattu 7.3.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Kulut_tuotot/Pages/Default.aspx
- Finanssivalvonta. 2012b. Säästö- ja sijoitusvakuutukset. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Pages/Default.aspx>

- Finanssivalvonta. 2012c. Kapitaalisopimukset. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Kapitalisaatiosopimukset/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta 2013a. Eläkevakuutus sopimuksen riskit. Viitattu 6.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/Eläkevakuutus/Riskit/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta 2013b. Määräaikaistili. Viitattu 27.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Määräaikaistili/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta 2013c. Säästö- ja sijoitusvakuutusten ominaisuuksia. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2014a. Asiakkaan velvollisuudet säästö- ja sijoitustuotteita hankittaessa. Viitattu 11.1.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Osapuolet/Asiakas/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2014b. PS-säästämisen kulut ja tuotot. Viitattu 6.3.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/P-S/Kulut_tuotot/Pages/Default.aspx
- Finanssivalvonta. 2014c. PS-säästämisen riskit. Viitattu 6.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/P-S/Riskit/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2014d. Sijoitusrahastot. Viitattu 6.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2014e. Rahastojen ominaisuuksia. Viitattu 7.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>
- Finanssivalvonta. 2014f. Osakekauppaan liittyvät kulut ja tuotot. Viitattu 17.4.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakeket/Kulut_tuotot/Pages/Default.aspx
- Finanssivalvonta. 2014g. Säästö- ja sijoitusvakuutusten tuotot ja kustannukset. Viitattu 17.4.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Kulut_tuotot/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta. 2014h. Valuutta- ja jalometallikauppa. Viitattu 3.11.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/muut_tuotteet/valuuttakauppa/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta. 2015a. ASP-tili. Viitattu 6.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/ASP-tili/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015b. Kaupankäynti rahasto-osuuksilla. Viitattu 7.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Kaupankaynti/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015c. Vaihtoehtorahastot (AIF). Viitattu 7.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/vaihtoehtorahastot/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015d. Pörssinoteeratut sijoitusrahastot eli ETF:t. Viitattu 7.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/ETF/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015e. Käyttötili ja säästämistili. Viitattu 27.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kaytto-tili/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015f. Kaupankäynti. Viitattu 27.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/ETF/kaupankaynti/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015g. Kulut ja tuotot. Viitattu 27.3.2018.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/ETF/kulut_ja_tuotot/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta. 2015h. Riskit. Viitattu 27.3.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/ETF/riskit/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015i. Osakkeet. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015j. Osakkeiden ominaisuuksia. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015k. Kaupankäynti pörssiosakkeilla ja muilla osakkeilla. Viitattu 17.4.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Kaupankaynti/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2015l. Osakesijoituksiin liittyvät riskit. Viitattu 17.4.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osak-
keet/Riskit/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osak-
keet/Riskit/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2015m. Joukkovelkakirjalainat. Viitattu 17.4.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pa-
ges/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pa-
ges/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2015n. Warrantit. Viitattu 17.4.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Warran-
tit/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Warran-
tit/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2016a. Palveluntarjoajan velvollisuudet säästö- ja sijoitustuot-
teita tarjottaessa. Viitattu 11.1.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Osapuo-
let/Palveluntarjoaja/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Osapuo-
let/Palveluntarjoaja/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2017a. Talletussuoja. Viitattu 12.1.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausra-
hastot/Talletussuoja/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausra-
hastot/Talletussuoja/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2017b. Suomessa talletuksia vastaanottavat tai siihen oikeutetut
ulkomaisten pankkien sivuliikkeet. Viitattu 12.1.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausra-
hastot/Talletussuoja/Pages/sivuliikkeet.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausra-
hastot/Talletussuoja/Pages/sivuliikkeet.aspx)

Finanssivalvonta. 2017c. Eläkesäästäminen. Viitattu 6.3.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2017d. Vapaaehtoiset yksilölliset eläkevakuutukset. Viitattu
6.3.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/Elakevakuutus/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/Elakevakuutus/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2017e. Sidottu pitkäaikaissäästäminen (PS). Viitattu 6.3.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/PS/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/PS/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2017f. PS-säästämisen ominaisuuksia. Viitattu 6.3.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/PS/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastami-
nen/PS/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx)

Finanssivalvonta. 2018a. Apua antavat tahot. Viitattu 12.1.2018.
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Apua_an-
tavat_tahot/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Apua_an-
tavat_tahot/Pages/Default.aspx)

- Finanssivalvonta. 2018b. Kotimainen lainsäädäntö. Viitattu 3.11.2018.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Lainsaadanto/Kotimainen/Pages/Default.aspx>
- Finlex. 2018a. Kauppalaki. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870355>
- Finlex. 2018b. Laki Suomen pankin virkamiehistä. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981166>
- Finlex. 2018c. Laki Finanssivalvonnasta. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080878>
- Finlex. 2018d. Sijoitusrahastolaki. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990048>
- Finlex. 2018e. Sijoituspalvelulaki. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120747>
- Finlex. 2018f. Laki sijoituspalveluyrityksistä. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070922>
- Finlex. 2018g. Osuuspankkilaki. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1990/19901271>
- Finlex. 2018h. Säästöpankkilaki. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011502>
- Finlex. 2018i. Laki sidotusta pitkäaikaissästämisestä. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20091183>
- Finlex. 2018j. Asuntosäästöpalkkiolaki. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921634>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.
- Nordea. 2018. ASP-tili. Viitattu 13.1.2018.
<https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittamisen/saastamisen-tilit/asp-tili.html>
- OP. 2018. Tilit. Viitattu 13.1.2018.
<https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit>
- Peda.net. 2018. Pankin asiakkaana: säästäminen ja sijoittaminen. Viitattu 27.3.2018. <https://peda.net/oppimateriaalit/e-oppi/n%C3%A4ytekirjat/ylakoulu/yhteiskuntaoppi/yhteiskuntaoppi/rjk/2sjs>
- Sijoittaja. 2015. Metsä sijoituskohteena. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.sijoittaja.fi/26571/metsa-sijoituskohteena/>

Sijoittaja. 2016. Asuntosijoittajan ABC. Viitattu 3.11.2018.
<https://www.sijoittaja.fi/40047/asuntosijoittajan-abc/>

Sijoitustieto. 2015. Johdannaiset – suojausta, spekulointia ja arbitraasia. Viitattu 29.8.2018. <https://www.sijoitustieto.fi/johdannaiset>

Säästöpankki. 2018. ASP-tili ja asuntosäästäminen. Viitattu 13.1.2018.
<http://www.saastopankki.fi/asp-tili>

Tilastokeskus. 2018. Palkkarakenne 2017. Viitattu 3.11.2018.
https://www.stat.fi/til/pra/2017/pra_2017_2018-09-13_tie_001_fi.html

Verohallinto. 2016. Korkotulojen verotus. Viitattu 12.4.2018.
https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48890/korkotulojen_verotu2/

LIITE 1

Säästäminen ja sijoittaminen

*Pakollinen

Yleistä

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa mielipidettäsi tai tilannettasi.

1. 1. Ikä

_____

2. 2. Sukupuoli

Merkitse vain yksi soikio.

- Mies
 Nainen

3. 3. Elämäntilanne

Merkitse vain yksi soikio.

- Työssäkäyvä
 Yrittäjä
 Ei työelämässä
 Opiskelija
 Eläkeläinen

4. 4. Talouden koko

Merkitse vain yksi soikio.

- 1 henkilö
 2 henkilöä
 3 tai 4 henkilöä
 5 henkilöä tai enemmän

5. 5. Omat bruttotulot

Merkitse vain yksi soikio.

- Alle 1000€
 1001€-2000€
 2001€-3000€
 3001€-4000€
 yli 4000€

6. 6. Asumismuoto

Merkitse vain yksi soikio.

- Omistusasunto
- Osuomistusasunto
- Asumisoikeusasunto
- Vuokralla
- Vanhempien luona
- Muu: _____

Säästämiskäyttäytyminen

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa mieltäpidettäsi tai tilannettasi.

7. 7. Mikä on pääasiallinen pankkisi?

Merkitse vain yksi soikio.

- Aktia
- Danske Bank
- Handelsbanken
- Nordea
- Osuuspankki
- Pop Pankki
- Säästöpankki
- S-Pankki
- Ålandsbanken
- Muu: _____

8. 8. Muut pankit, joissa olet asiakkaana

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Aktia
- Danske Bank
- Handelsbanken
- Nordea
- Osuuspankki
- Pop Pankki
- Säästöpankki
- S-Pankki
- Ålandsbanken
- Ei muita pankkeja käytössä
- Muu: _____

9. Mistä seuraavista sinulla on aikaisempaa säästämisen/sijoittamiskokemusta?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Säästöpossu
- Säästötili
- Rahastot
- Osakkeet
- Pörssinoteerattu rahasto
- Joukkovelkakirjalaina
- Johdannaiset
- Eläkevakuutus
- Säästämisen/sijoitusvakuutus
- Ei aikaisempia säästökokemuksia
- Muu: _____

10. Säästätkö/sijoitatko tällä hetkellä? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä Siirtyä tämän osion viimeisen kysymyksen jälkeen kysymykseen 15.
- En Siirtyä tämän osion viimeisen kysymyksen jälkeen kysymykseen 25.

11. Millaiset taidot koet omaavasi sijoittamisen/säästämisen saralla?

Merkitse vain yksi soikio.

- Erittäin helkot
- Helkot
- Kohtalaiset
- Hyvät
- Erittäin hyvät

12. Oletko saanut tietoa säästämisen eri vaihtoehdoista omasta pankistasi?

Merkitse vain yksi soikio.

- En lainkaan
- Vähän
- Kohtalaisesti
- Melko paljon
- Todella paljon

13. Mistä muista kanavista olet saanut tietoa säästämisestä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Internet
- Lehdet/kirjat
- Kaverit/tuttavat
- Koulutus
- Työt
- Harrastukset
- Muu: _____

14. Kuinka usein toivot, että sinuun ollaan pankista yhteydessä säästötilanteen päivittämiseksi?

Merkitse vain yksi soikio.

- Vuosittain
- Parin vuoden välein
- 3-5 vuoden välein
- Ei ollenkaan
- Nykyinen tilanne on hyvä
- Muu: _____

Sirry kysymykseen 25.

Säästäjälle

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa mielipidettäsi tai tilannettasi.

15. Kuinka usein säästät?

Merkitse vain yksi soikio.

- Kuukausittain
- Vuosittain
- Säästän, mutta en säännöllisesti
- Muu: _____

16. Paljonko säästät keskimäärin kuukaudessa?

Merkitse vain yksi soikio.

- 20€ tai vähemmän
- 20€-100€
- Yli 100€

17. 17. Mistä säästövarat tulevat?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Palkka
 Opintotuki tai muu etuus
 Laina
 Vanhempien avustus
 Perintö/lahja
 Ylimääräiset varat
 Bonukset
 Muu: _____

18. 18. Mitä mieltä olet seuraavista säästämisen/sijoittamistavoista?

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Minulla on tämä	Olen kiinnostunut	En ole kiinnostunut	En tiedä mikä se on	En osaa sanoa
Käteinen/säästöpossu	☐	☐	☐	☐	☐
Säästötili	☐	☐	☐	☐	☐
ASP-tili	☐	☐	☐	☐	☐
Rahastot	☐	☐	☐	☐	☐
Osakkeet	☐	☐	☐	☐	☐
Säästö- tai sijoitusvakuutus	☐	☐	☐	☐	☐
Eläkevakuutus	☐	☐	☐	☐	☐
Joukkovelkakirjalaina	☐	☐	☐	☐	☐
Pörssinoteerattu rahasto	☐	☐	☐	☐	☐
Johdannaiset	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoitusasunnot	☐	☐	☐	☐	☐

19. 19. Kuinka usein seuraat säästöjesi arvonkehitystä?

Merkitse vain yksi soikio.

- Päivittäin
 Viikottain
 Kuukausittain
 Pari kertaa vuodessa
 Harvemmin
 Ei ollenkaan
 Muu: _____

20. 20. Mikä on nykyisen säästösuunnitelmasi arvioitu säästöaika?

Merkitse vain yksi soikio.

- 1-2v
 3-5v
 5-10v
 yli 10v
 Ei ole määritelty
 Muu: _____

21. 21. Mitä tavoitteita säästämiselläsi on?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Muuten vain, pahan päivän varalle
- Auto
- Asunto
- Lomamatka
- Lemmikki
- Eläke
- Ylittäviä menoja varten
- Lapsille
- Muu: _____

22. 22. Miten päädyit valitsemaan nykyiset säästö-/sijoituskohteesi?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Pankkitoimihenkilön avulla
- Ystävän suosituksesta
- Tutkin itse eri vaihtoehtoja
- Koulutuksen vaikutuksesta
- Luin netistä/lehdestä/kirjasta
- Muu: _____

23. 23. Mitä pankkia käytät säästöillesi/sijoituksillesi?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Aktia
- Danske Bank
- Handelsbanken
- Nordea
- Osuuspankki
- Pop Pankki
- Säästöpankki
- S-Pankki
- Ålandsbanken
- Muu toimija
- Muu: _____

24. **24. Kuinka paljon vaikutusta seuraavilla kriteereillä on säästämis-/sijoitusmuodon valintaan?**

Merkitse vain yksi soikio rivin kohden.

	Todella paljon	Paljon	Neutraali	Vähän	Ei yhtään	En osaa sanoa
Riski	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoitus aika	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoitettavan pääoman vähimmäismäärä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vaivattomuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rahaksi muuttamisen helppous	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Talletussuoja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotteen sisältämät kulut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eettisyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Siirry kysymykseen 29.

Jos säästäisit...

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa mielipidettäsi tai tilannettasi.

25. **15. Paljonko pystyisit laittamaan sivuun kuukaudessa, jos aloittaisit säästämisen?**

Merkitse vain yksi soikio.

- Ei yhtään
 20€ tai vähemmän
 100€ tai vähemmän
 Yli 100€

26. **16. Mitä käyttötarkoitusta varten olisit valmis säästämään**

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Muuten vain, pahan päivän varalle
 Auto
 Asunto
 Lomamatka
 Lemmikki
 Muu iso kohde
 Ylittäviä menoja varten
 Eläke
 Lapsille
 Muu: _____

27. 17. Mihin tuotteeseen voisit säästää?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Säästötili
- ASP-Tili
- Määräaikainen tili
- Rahasto
- Osakkeet
- Johdannaiset
- Säästö-/sijoitusvakuutus
- Eläkevakuutus
- Joukkovelkakirjalaina
- Sijoitusasunto
- Käteinen/säästöpossu
- Muu: _____

28. 18. Jos aloittaisit säästämisen, tekisitkö sen...

Merkitse vain yksi soikio.

- Omassa pääasiallisessa pankissa
- Jossain muussa pankissa
- Muun toimijan kautta
- Muu: _____

Vapaa palaute

Kiitos vastauksistasi, nyt on mahdollisuus jättää omin sanoin palautetta.

29. Palaute
